

ORGANIZOVANI KRIMINALITET

Željko Bjelajac
Joko Dragojlović

Željko Bjelajac
Joko Dragojlović

ORGANIZOVANI KRIMINALITET

Novi Sad, 2024. godina

Izdavač

Recenzenti

Prof. dr Božidar Banović, redovni profesor
Fakultet bezbednosti Univerziteta u Beogradu

Prof. dr Jelena Matijašević, redovni profesor
Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu

Prof. dr Miloš Marković, redovni profesor
Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu

Za izdavača

Prof. dr Milan Počuča

Autori

Prof. dr Željko Bjelajac

Prof. dr Joko Dragojlović

Prelom

Snežana Vojković

Korice

Tadija Bujanja

Lektor

Mirosava Bojović

Štampa

Graf 021, Novi Sad

Tiraž 300

ISBN 978-86-86121-63-9

Važna je i odluka o tome da li čovek potiče od majmuna, što je neoborivo irealno, ta majmun ne progoni porodicu, ne falsifikuje rodoljubivo franke, ne čini abortuse i ne priređuje svesna masovna ubistva, da o drugom i ne govorimo.

Zoltan Cuka

Sadržaj

PREDGOVOR.....	15
----------------	----

I RAZLIČITA SHVATANJA O POJMOVNOM ODREĐENJU ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA

1. OSVRT NA POJAM I KLASIFIKACIJU KRIMINALITETA.....	17
2. POJAM ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA	19
2.1. POJAM ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA U STRANOJ LITERATURI.....	20
2.2. POJAM ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA U DOMAĆOJ LITERATURI I DOMAĆEM ZAKONODAVSTVU	22
2.3. OSVRT NA ODREĐENJE ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA U POJEDINIM MEĐUNARODNIM INSTRUMENTIMA.....	26
3. RAZGRANIČENJE POJMA ORGANIZOVANI KRIMINALITET SA OSTALIM SRODNIM POJMOVIMA	30
3.1. TRANSNACIONALNI KRIMINALITET	31
3.2. PROFESIONALNI KRIMINALITET.....	34
3.3. KRIMINALITET „BELOG OKOV RATNIKA“	36

II KARAKTERISTIKE ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA

1. OPŠTE NAPOMENE	39
2. ORGANIZOVANA KRIMINALNA ORGANIZACIJA	41
3. TAJNOST KRIMINALNE ORGANIZACIJE	45
4. POSTOJANJE PRAVILA FUNKCIONISANJA KRIMINALNE ORGANIZACIJE	49
5. STICANJE IMOVINSKE KORISTI ILI ZADOBIJANJE MOĆI KAO CILJ KRIMINALNE ORGANIZACIJE	50
6. VRŠENJE KRIVIČNIH DELA KAO OSNOVNI OBLIK DELOVANJA KRIMINALNE ORGANIZACIJE	54
7. HIJERARHIJA KRIMINALNE ORGANIZACIJE.....	56
8. PROFESIONALIZAM PRIPADNIKA KRIMINALNE ORGANIZACIJE	61
9. TRAJNOST ILI TEŽNJA KA TRAJNOSTI KRIMINALNE ORGANIZACIJE.....	64
10. NAČELNA MONOPOLSKA TENDENCIJA KRIMINALNE ORGANIZACIJE	66
11. NEIDEOLOŠKI KARAKTER KRIMINALNE ORGANIZACIJE.....	71
12. SKLONOST KA PRIMENI NASILJA U DELOVANJU KRIMINALNE ORGANIZACIJE.....	74
13. OSTVARIVANJE UTICAJA NA DRŽAVNE ORGANE, POJEDINCE I DRUGE SUBJEKTE SOCIJALNE KONTROLE.....	76

III UZROCI PORASTA I RAZNOLIKOSTI ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA

1. UZROCI KOJI POGODUJU NASTANKU I RAZVOJU ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA	81
1.1. EKONOMSKI UZROCI ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA	86
1.2. SOCIJALNI UZROCI ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA	88
1.3. POLITIČKI UZROCI ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA	92

IV MAFIJA – KRIMINALNA ORGANIZACIJA NA VIŠEM NIVOU

1. POJAM MAFIJE	95
2. NASTANAK MAFIJE	96
3. SPECIFIČNA OBELEŽJA MAFIJE	98
3.1. STRUKTURA MAFIJAŠKIH ORGANIZACIJA	99
3.2. KRATAK OSVRT NA NAJPOZNATIJE MAFIJAŠKE ORGANIZACIJE I NJIHOVE DELATNOSTI	102

V TERORIZAM

1. Uvodne napomene – pojam terorizma	105
2. Motivi članova terorističkih organizacija	108
3. Osnovne karakteristike i klasifikacija terorizma	109
4. Uzroci povezivanja kriminalnih i terorističkih organizacija	111
4.1. Sličnosti i razlike između terorističkih grupa i grupa koje se bave organizovanim kriminalitetom	114

VI OSNOVNE DELATNOSTI ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA

1. TRGOVINA DROGAMA	117
1.1. Opojne droge	117
1.2. Krijumčarenje opojnih droga	120
1.3. OSVRT NA NEOVLAŠĆENU PROIZVODNJU I STAVLJANJE U PROMET OPOJNIH DROGA U KRIVIČNOM ZAKONIKU SRBIJE	123
2. TRGOVINA LJUDIMA	125
2.1. OPŠTA OBELEŽJA	125
2.2. ZNAČAJ PRAVLJENJA RAZLIKE IZMEĐU TRGOVINE LJUDIMA, PROSTITUCIJE I KRIJUMČARENJA LJUDI	127
2.3. UZROCI TRGOVINE LJUDIMA	130
2.4. LJUDSKI I STRATEGIJSKI RIZICI	131
2.5. KARAKTERISTIKE TRGOVACA I ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA	132
2.6. ELEMENTI I FAZE PROCESA TRGOVINE LJUDIMA	134
2.7. TRGOVINA ORGANIMA	136
2.8. KRATAK OSVRT NA FENOMEN TRGOVINE LJUDIMA U SRBIJI	138
2.9. PREGLED MERA ZA SUZBIJANJE TRGOVINE LJUDIMA	139
2.10. OSVRT NA TRGOVINU LJUDIMA U KRIVIČNOM ZAKONIKU SRBIJE	140
3. PROSTITUCIJA	143
3.1. OPŠTA OBELEŽJA	143
3.2. POJAM PROSTITUCIJE	144
3.3. ISTORIJSKI RAZVOJ PROSTITUCIJE	147
3.4. KLASIFIKACIJA PROSTITUCIJE – POJAVNE FORME I TIPOVI	150
3.5. INTERAKCIJA PROSTITUCIJE SA OSTALIM OBLICIMA ISPOLJAVANJA SOCIO- PATOLOŠKOG PONAŠANJA	152
3.6. KRATAK OSVRT NA FENOMEN PROSTITUCIJE U SRBIJI	154

4. TRGOVINA ORUŽJEM	155
4.1. OPŠTA OBELEŽJA	155
4.2. POJAM ORUŽJA I NJEGOVA PROIZVODNJA I PRODAJA	158
4.3. SUKOB I NISKOG INTENZITETA U FUNKCIJI OBEZBEĐENJA TRŽIŠTA ZA PRODAJU NAORUŽANJA I VOJNE OPREME.....	159
4.4. TRGOVINA ORUŽJEM NA LEGALAN ILI ILEGALAN NAČIN	160
4.4.1. Trgovina oružjem na legalan način	160
4.4.2. Trgovina oružjem na ilegalan način	161
4.5. INKRIMINACIJA TRGOVINE ORUŽJEM U REPUBLICI SRBIJI	163
5. VISOKOTEHNOLOŠKI KRIMINALITET	165
5.1. UVODNE NAPOMENE	165
5.2. POJAM VISOKOTEHNOLOŠKOG (RAČUNARSKOG) KRIMINALITETA	166
5.2.1. Teorijsko-pravna opredeljenja pojma računarskog kriminaliteta.....	169
5.2.2. Definisane pojma računarskog (sajber) kriminaliteta u međunarodnim normativnim okvirima	171
5.2.3. Pozitivnopravno opredeljenje pojma računarskog kriminala.....	174
5.3. KARAKTERISTIKE RAČUNARSKOG KRIMINALITETA.....	175
5.4. SPECIFIČNOSTI IZVRŠILACA KRIVIČNIH DELA IZ OBLASTI RAČUNARSKOG KRIMINALITETA	179
5.5. KLASIFIKACIJE UČINIoca RAČUNARSKIH KRIVIČNIH DELA	182
5.6. INKRIMINACIJA RAČUNARSKOG KRIMINALITETA U KRIVIČNOM ZAKONODAVSTVU REPUBLIKE SRBIJE.....	185
5.6.1. Krivična dela protiv bezbednosti računarskih podataka	187
5.7. POJEDINA PROCESNOPRAVNA PITANJA U POGLEDU NADLEŽNOSTI ZA GONJENJE KRIVIČNIH DELA RAČUNARSKOG KRIMINALITETA	191
6. KORUPCIJA	194
6.1. POJAM KORUPCIJE.....	194
6.2. INKRIMINISANJE KORUPCIJE NA MEĐUNARODNOM NIVOU.....	197
6.3. KLASIFIKACIJA KORUPCIJE, VRSTE I POJAVNI OBLICI.....	200
6.4. KRATAK PREGLED NEKIH UZROKA KORUPCIJE.....	202
6.5. POJEDINA OBELEŽJA I POSLEDICE KORUPCIJE	204
6.6. INKRIMINISANJE KORUPCIJE U SRBIJI	207
6.6.1. Zloupotreba službenog položaja – član 359 KZ-a	208
6.6.2. Primanje mita – član 367 KZ-a.....	211
6.6.3. Davanje mita – član 368 KZ-a.....	214
6.7. POJEDINA SPECIFIČNA ORGANIZACIONA I PROCESNOPRAVNA PITANJA PRI GONJENJU KORUPTIVNIH KRIVIČNIH DELA	216
7. OSTALE DELATNOSTI KOJE PREDUZIMAJU KRIMINALNE ORGANIZACIJE	219
7.1. KRIJUMČARENJE	219
7.2. KRIJUMČARENJE I ILEGALNA TRGOVINA KULTURNIM DOBRIMA.....	222
7.2.1. Krađe umetnina.....	224
7.2.2. Krijumčarenje umetnina	226
7.2.3. Falsifikovanje umetnina	227

7.2.4. Organizovani <i>art crime</i>	228
7.3. FALSIFIKOVANJE I STAVLJANJE U OPTICAJ LAŽNOG NOVCA	229
7.3.1. Opšta obeležja	229
7.3.2. Falsifikovanje novca u Krivičnom zakoniku Republike Srbije.....	231
7.4. PRANJE NOVCA.....	234
7.4.1. Pojam i karakteristike pranja novca	234
a) Pojam pranja novca	234
b) Karakteristike pranja novca.....	237
c) Oblici ispoljavanja	240
d) Tehnike pranja novca	244
e) Savremene tendencije u pranju novca.....	247
7.4.2. Pranje novca u Krivičnom zakoniku Republike Srbije.....	249
7.4.3. Osvrt na Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma	250

VII OSVRT NA POLITIKU SUZBIJANJA KRIMINALITETA

1. OSNOVNI KONCEPT POLITIKE SUZBIJANJA KRIMINALITETA	255
1.1. REPRESIJA.....	261
1.2. PREVENCIJA	264
1.3. OSNOVNI MODELI (TIPOLOGIJA) PREVENCIJE KRIMINALITETA	267
1.3.1. Primarna prevencija.....	269
1.3.2. Sekundarna prevencija	271
1.3.3. Tercijarna prevencija	274
2. OSNOVNA NAČELA POLITIKE SUZBIJANJA KRIMINALITETA	275
3. ZNAČAJ AFIRMACIJE POLITIKE SUPROSTAVLJANJA KRIMINALITETU	277
3.1. ZAŠTITNI FAKTORI KAO PROTIVMERE FAKTORIMA RIZIKA	286
3.2. BEZBEDNOSNA KULTURA KAO FUNDAMENTALNA LJUDSKA POTREBA I ZAŠTITNI FAKTOR U SAVREMENOJ POLITICI SUZBIJANJA KRIMINALITETA.....	288
3.3. POREKLO KRIMINALNOG PONAŠANJA KAO UVOD U KRIMINALISTIČKO PROFILISANJE	291
3.4. KONCEPT KRIMINALISTIČKOG PROFILISANJA U SAVREMENOJ POLITICI SUZBIJANJA KRIMINALITETA	295
3.5. SUBJEKTI POLITIKE SUZBIJANJA KRIMINALITETA	301

VIII SPECIFIČNOSTI ISPOLJAVANJA ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA U REPUBLICI SRBIJI I KRIVIČNO-PRAVNI OKVIR ZA NJEGOVO SUZBIJANJE

1. FAKTORI KOJI POGODUJU RAZVOJU ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA U REPUBLICI SRBIJI	307
2. FORMIRANJE I RAZVOJ SUBJEKATA ZA BORBU PROTIV ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA U REPUBLICI SRBIJI.....	312

2.1. REŠENJA SADRŽANA U ZAKONU O ORGANIZACIJI I NADLEŽNOSTI DRŽAVNIH ORGANA U SUZBIJANJU ORGANIZOVANOG KRIMINALA, TERORIZMA I KORUPCIJE	313
2.2. JAVNO TUŽILAŠTVO ZA ORGANIZOVANI KRIMINAL	319
2.3. POSEBNA ODELJENJA NADLEŽNIH SUDOVA	321
2.3.1. Uloga Posebnog odeljenja Višeg suda u Beogradu.....	321
2.3.2. Uloga Posebnog odeljenja Apelacionog suda u Beogradu.....	322
2.4. ORGANIZACIONA JEDINICA NADLEŽNA ZA SUZBIJANJE ORGANIZOVANOG KRIMINALA PRI MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA	323
2.5. POSEBNA PRITVORSKA JEDINICA	325
2.6. BEZBEDNOSNO-INFORMATIVNA AGENCIJA	326

IX POSEBNE DOKAZNE RADNJE U FUNKCIJI SUZBIJANJA ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA U REPUBLICI SRBIJI

1. OPŠTE NAPOMENE	329
2. UOPŠTENO O POSEBNIM DOKAZNIM RADNJAMA	331
2.1. TAJNI NADZOR KOMUNIKACIJE	334
2.1.1. Primena mere.....	335
2.2. TAJNO PRAĆENJE I SNIMANJE	338
2.2.1. Primena mere.....	339
2.3. SIMULOVANI POSLOVI	342
2.3.1. Primena mere.....	343
2.4. RAČUNARSKO PRETRAŽIVANJE PODATAKA.....	346
2.4.1. Primena mere.....	347
2.5. KONTROLISANA ISPORUKA	349
2.5.1. Primena mere.....	350
2.6. PRIKRIVENI ISLEDNIK	351
2.6.1. Primena mere.....	352
3. POSEBNA DOKAZNA RADNJA POLICIJE - CILJANA POTRAGA	354
4. POSEBNE DOKAZNE RADNJE KOJE PRIMENJUJE BEZBEDNOSNO-INFORMATIVNA AGENCIJA.....	356

X ODUZIMANJE IMOVINE PROISTEKLE IZ KRIVIČNOG DELA

1. OPŠTE NAPOMENE	359
2. KRIVIČNA DELA NA KOJA SE PRIMENJUJU ODREDBE ZAKONA.....	360
3. TERET DOKAZIVANJA.....	364
4. GLAVNI SUBJEKTI POSTUPKA ODUZIMANJA IMOVINE PROISTEKLE IZ KRIVIČNOG DELA	367
LITERATURA	369

RECENZIJU UDŽBENIKA: ORGANIZOVANI KRIMINALITET

Udžbenik *Organizovani kriminalitet* pruža sveobuhvatan uvid u fenomen organizovanog kriminala, pokrivajući teorijske osnove, istorijske korene, savremene oblike, kao i strategije borbe protiv ove globalno rasprostranjene pojave. Autori knjige uspešno kombinuju interdisciplinarni pristup, analizirajući organizovani kriminal iz pravne, ekonomske, sociološke i bezbednosne perspektive, što čini ovu knjigu izuzetno korisnom za studente, istraživače i praktičare iz raznih oblasti.

Udžbenik je podeljen u logički postavljene tematske celine koje olakšavaju razumevanje i praćenje kompleksnosti teme. Uvodno poglavlje bavi se definisanjem pojma organizovanog kriminala, pružajući čitaocu jasno razumevanje onoga što organizovani kriminal podrazumeva i kako se razlikuje od drugih oblika kriminaliteta. Autori uvode razlike između lokalnih kriminalnih grupa i transnacionalnih kriminalnih organizacija, a poseban fokus stavljaju na njihovu hijerarhijsku strukturu, unutrašnju organizaciju i način funkcionisanja.

Sledeća poglavlja usmerena su na različite oblike organizovanog kriminala, među kojima su najistaknutiji trgovina drogom, ljudima i oružjem, pranje novca, korupcija i terorizam. Ove aktivnosti su detaljno analizirane kroz primere konkretnih slučajeva iz različitih zemalja, čime se omogućava čitaocima da prepoznaju šire društvene i ekonomske posledice koje ove kriminalne aktivnosti imaju na lokalne zajednice i međunarodnu stabilnost.

Teorijski okvir knjige pruža značajan doprinos razumevanju dinamike i razvoja organizovanog kriminala. Autori povezuju klasičan pristup kriminalu sa savremenim konceptima koji objašnjavaju kako se organizovani kriminal razvija i adaptira u promenljivim društveno-političkim kontekstima, što omogućava dubinsku analizu kriminalnih grupa kao složenih društvenih sistema.

Posebno zanimljiv deo knjige je kritička analiza interakcije između organizovanog kriminala i političkih sistema. Autori razmatraju kako

korumpirani politički akteri često deluju u sprezi sa kriminalnim grupama, čime se stvara „kriminalno-politička simbioza“ koja otežava suzbijanje ovih aktivnosti. Ovaj segment knjige daje dragocen doprinos razumevanju veze između kriminala i korupcije u različitim društvima.

Jedna od najvrednijih karakteristika udžbenika je fokus na praktične aspekte borbe protiv organizovanog kriminala. Autori detaljno objašnjavaju ulogu državnih institucija, kao što su policija, tužilaštvo i obaveštajne službe, u identifikaciji, praćenju i razbijanju kriminalnih mreža. Takođe, objašnjavaju se i međunarodne inicijative i saradnje, poput Interpola, Europolu i različitih antikorupcijskih organizacija, koje imaju ključnu ulogu u globalnoj borbi protiv organizovanog kriminala.

Jedan od posebno važnih aspekata je pristup modernim tehnikama istrage, uključujući primenu digitalnih alata i obaveštajnih metoda u borbi protiv sajber kriminala, koji je postao jedan od ključnih izazova u eri digitalizacije. Autori ukazuju na značaj tehnoloških inovacija u detekciji i praćenju kriminalnih aktivnosti, ali i na potrebu za razvijanjem međunarodnih pravnih okvira kako bi se olakšala borba protiv ovih modernih oblika kriminala.

Udžbenik prepoznaje i ukazuje na izazove sa kojima se savremeno društvo suočava u borbi protiv organizovanog kriminala. Autori razmatraju kako globalizacija, tehnološki razvoj i migracioni procesi doprinose promeni prirode kriminalnih aktivnosti, čineći ih fleksibilnijim i teže detektabilnim. Takođe se osvrću na porast sajber kriminala i finansijskih prevara, koji sve više prete međunarodnoj bezbednosti.

Uprkos sveobuhvatnosti sadržaja, moglo bi se primetiti da knjiga ne posvećuje dovoljno prostora analizi poslednjih inovacija u oblasti blokčejn tehnologija i kriptovaluta, koje postaju sve važniji instrumenti u pranju novca i drugim kriminalnim aktivnostima. Ova oblast, koja je danas jedan od ključnih elemenata globalne kriminalne mreže, zasluhuje dublju analizu.

Udžbenik *Organizovani kriminalitet* predstavlja značajan doprinos proučavanju organizovanog kriminala i borbi protiv njega. Kombinujući

teorijska saznanja sa praktičnim primerima i strategijama, ova knjiga pruža izuzetno vredan alat za studente prava, kriminologije, bezbednosti, ekonomije, ali i za profesionalce koji se bave suzbijanjem kriminala na terenu. Iako postoje prostori za proširenje određenih tema, pre svega u domenu novih tehnologija, ovaj udžbenik predstavlja obaveznu literaturu za sve koji žele da razumeju i bore se protiv složenog fenomena organizovanog kriminala.

Recenzenti

Prof. dr Božidar Banović

Prof. dr Jelena Matijašević

Prof. dr Miloš Marković

PREDGOVOR

Ovaj udžbenik iz Organizovanog kriminaliteta rezultat je dugog naučno-istraživačkog rada i proučavanja autora u oblasti krivičnog prava i organizovanog kriminaliteta. Osnovu za pisanje ovog udžbenika je predstavljao udžbenik prof. dr Željka Bjelajca – *Organizovani kriminalitet – imperija zla*, iz 2013. godine. Zamenjujući prethodni udžbenik, ovaj udžbenik prilagođava sadžaj zahtevima programa studija, ali donosi i novine koje su uslovljene izmenama domaćeg zakonodavstva kao i savremenim tendencijama koje su prisutne u kriminalitetu, ali i prakse zasnovane na novim propisima.

Organizovani kriminalitet predstavlja jednu od najsloženijih i najopasnijih pojava u savremenom društvu, te njegovo razumevanje zahteva poznavanje različitih aspekata ove problematike. Porast i raznolikost organizovanog kriminaliteta širom sveta podstakao je mnoge nacionalne i međunarodne aktivnosti. Naročito poslednjih nekoliko godina učestala su reagovanja u odnosu na izazove koje svet donosi savremeni organizovani kriminalitet. Jedna od teškoća u kreiranju efikasnijih protivmera je i nedostatak adekvatnih informacija šta je zapravo organizovani kriminalitet. Osim toga, međunarodna diskusija je često otežana zbog nepouzdanosti definicija organizovanog kriminaliteta. Često se govori o njegovim pojedinim osnovnim delatnostima, poput trgovine drogama, trgovini ljudima, prostituciji itd., bez sveobuhvatnijeg sagledavanja fenomena u celini, njegovih etioloških obeležja, mehanizama prevencije, protivmera i strategija za njegovo suzbijanje.

Cilj ovog udžbenika je da pruži sveobuhvatan pregled ključnih tema vezanih za organizovani kriminalitet. Počinje se sa osnovnim definicijama elemenata organizovanog kriminaliteta, zatim prelazi na analizu različitih oblika i struktura kriminalnih organizacija, uključujući mafiju, terorističke organizacije i druge oblike organizovanih kriminalnih grupa. Posebna pažnja posvećena je metodama delovanja ovih grupa, odnosno osnovnim delatnostima, uključujući trgovinu drogom, ljudima i oružjem, pranje novca, korupciju, visokotehnoški kriminal i druge nezakonite aktivnosti koje se redovno javljaju kao aktivnosti kriminalne organizacije.

Udžbenik takođe razmatra pravne i institucionalne okvire borbe protiv organizovanog kriminaliteta, uključujući međunarodne konvencije, nacionalne zakone i strategije, kao i ulogu policije, tužilaštva, sudova i drugih institucija u prevenciji i suzbijanju ove vrste kriminala.

Udžbenik je namenjen studentima prava, kriminologije, bezbednosti i drugim srodnim disciplinama, ali može biti od koristi i profesionalcima koji se bave borbom protiv kriminala, uključujući policijske službenike, tužioce, sudije, advokate i istraživače. Nadamo se da će ovaj rad pomoći čitaocima da steknu dublje razumevanje organizovanog kriminaliteta i da će doprineti efikasnijoj borbi protiv ove ozbiljne pretnje našem društvu.

Autori

Prof. dr Željko Bjelajac

Prof. dr Joko Dragojlović

I RAZLIČITA SHVATANJA O POJMOVNOM ODREĐENJU ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA

1. OSVRT NA POJAM I KLASIFIKACIJU KRIMINALITETA

Kriminalitet je društvena pojava, koja je veoma stara i ona je predmet izučavanja mnogih nauka, kao što su: pravna nauka, sociologija, psihologija, psihopatologija, antropologija, fenomenologija i druge. Baveći se proučavanjem kriminalnih problema sa raznih aspekata tokom vremena su se razvile i posebne kriminološke discipline: kriminalna antropologija, sociologija, psihologija, politika, etiologija, fenomenologija, i neke koje ne nose predznak „kriminalne”, poput: viktimologije i penologije.

Kada je reč o formalnom aspektu krivičnog dela, njega čini ljudska aktivnost, a materijalni aspekt krivičnog dela, odnosno sadržaj, podrazumeva ugrožavanje društvenih vrednosti. Društvena reakcija na krivično delo ispoljena je kroz krivične sankcije. Pri tom, krivično delo je svako činjenje ili nečinjenje definisano zakonom kojim se ugrožavaju društvene vrednosti na koje društvo reaguje zakonom definisanim krivičnim sankcijama. Kriminalitet se, dakle, može definisati kao skup činova koji su zakonom određeni kao krivična dela i za koje su predviđene sankcije.

Kriminalitet se može definisati i kao ponašanje koje narušava osnovne društvene norme i vrednosti, a koje je zakonom određeno kao krivično delo. Ova definicija ukazuje na to da je kriminalitet u suštini društveno konstruktivan pojam koji odražava vrednosti i norme određene zajednice. Definicija kriminaliteta varira u zavisnosti od pravnog sistema i kulture, ali osnovna ideja je da kriminalitet predstavlja ponašanje koje je društveno neprihvatljivo i štetno.

Kaznena dela se mogu klasifikovati na različite načine u zavisnosti od kriterijuma koji se koriste. Najčešće klasifikacije kaznenih dela uključuju podelu:

a) Prema težini dela - kaznena dela se mogu podeliti na prekršaje, krivična dela i teška krivična dela. Prekršaji su manje i blaže povrede zakona za koje su predviđene blaže sankcije, dok krivična dela i teška krivična dela podrazumevaju ozbiljnije povrede zakona sa strožim kaznama.

b) Kaznena dela se mogu klasifikovati prema vrsti povrede koje prouzrokuju, kao što su: 1) dela protiv života i tela (ubistva, telesne povrede); 2) dela protiv imovine (krađe, pronevere, utaje); 3) dela protiv javnog reda i mira (huliganstvo, izazivanje nereda) i 4) dela protiv pravnog sistema (korupcija, pranje novca i sl).

c) Prema motivu - kaznena dela se mogu podeliti prema motivu izvršenja, kao što su:

- Ekonomski motivisana dela: Krađe, prevare;
- Politički motivisana dela: Terorizam, politički atentati;
- Lični motivi: ubistva iz strasti, osveta;

d) Prema organizovanosti kriminal može da se podeli na:

- Neorganizovani kriminal (situacioni; neki poluprofesionalni kriminalci);
- Poluorganizovani kriminal (ad-hoc grupa ili bande);
- Organizovani kriminal.

Kada se govori o razumevanju pojave kriminaliteta, i njegovih pojavnih oblika, neophodno je razmotriti i faktore koji doprinose nastanku ove negativne društvene pojave. Tako, faktori kriminaliteta mogu biti:

- Individualni faktori - faktori uključuju osobine ličnosti i psihološke probleme koji mogu doprineti kriminalnom ponašanju (psihološki problemi, zloupotreba droga);

- Socijalni faktori – podrazumevaju društvene uslove i okruženje koje može uticati na kriminalitet (siromaštvo, nezaposlenost, i nedostatak obrazovanja su neki od glavnih socijalnih faktora koji mogu doprineti kriminalitetu);

- Ekološki faktori: urbanizacija, gustoća naseljenosti, životna sredina.

2. POJAM ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA

Definicija organizovanog kriminaliteta se kroz istoriju menjala, ali je njena suština, zapravo, ostala ista - to je aktivnost kriminalnih grupa ili organizacija čiji je cilj nelegalno obavljanje poslova, odnosno vršenje krivičnih dela u cilju sticanja profita ili prevlasti u određenim oblastima društvenog života.

Izraz organizovani kriminalitet prvi put se pominje u Engleskoj početkom XVIII veka, kada je delatnost jedne bande kradljivaca nazvana upravo tim imenom.¹ Pojava organizovanog kriminaliteta uočava se na tlu Evrope, najpre u Italiji krajem XIX veka, u organizacionim oblicima mafije.

Prvu definiciju organizovanog kriminala pronalazimo u SAD-u dvadesetih godina prošlog veka, a tek devedesetih godina pojam organizovanog kriminala se uspešno preselio i u Evropu. Početne definicije organizovanog kriminala su se uglavnom orijentisale u odnosu na počinioca onih krivičnih dela koja se mogu opisati kao „*organizovani kriminal*”. U toj perspektivi, da bi neka kriminalna aktivnost, lanac krivičnog dela, bila određena kao organizovani kriminal, bilo bi potrebno da grupa počinioca deluje zajedno čineći krivična dela tokom relativno dugog perioda, na taj način faktički formirajući „kriminalnu organizaciju”. Do skoro je postojalo pogrešno, jednostavnije tumačenje da organizovani kriminal obuhvata svako krivično delo izvršeno na organizovan način.

Organizovani kriminal se dovodi u vezu sa krivičnim delima izvršenim u ime ili od strane „kriminalne organizacije”, i to ga suštinski izdvaja od

¹ Kriminalnih bandi je bilo i ranije, ali je ova, na čijem se čelu nalazio Jonathan Wild, pokazala određene sposobnosti: Wildovi ljudi su prvo krali stvari, da bi ih gazda kasnije „pronalazio” i vraćao vlasnicima uz veliku nadoknadu. U protivnom, prodavao ih je preko svoje mreže ne samo u Engleskoj nego i u Francuskoj, Holandiji i Belgiji. Wild je imao zaštitu tadašnjeg kralja Džordža I i tek kada je kralj umro optužen je i obešen 24. maja 1725. godine. Tako je delatnost jedne bande koja je kriminalne delatnosti obavljala kao biznis, sa međunarodnim vezama i pod zaštitom najviše vlasti, dobila naziv „organizovani kriminalitet” Ignjatovic, Đ. (1998). Organizovani kriminalitet - drugi deo. Beograd: Policijska akademija, str. 13.

II KARAKTERISTIKE ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA

1. OPŠTE NAPOMENE

Organizovani kriminalitet predstavlja jedan od najizazovnijih i najsloženijih problema s kojima se današnje društvo suočava. Ovaj fenomen je izrazito kompleksan, karakterišući se raznovrsnim i međusobno povezanim ilegalnim aktivnostima koje imaju dubok i često razarajući uticaj na različite aspekte svakodnevnog života. Posledice organizovanog kriminaliteta sežu daleko izvan okvira običnog kršenja zakona - on ozbiljno ugrožava javnu sigurnost, narušava vladavinu prava i doprinosi destabilizaciji političkih i ekonomskih struktura. Time se potkopavaju ključni temelji na kojima počiva svako zdravo društvo, čineći borbu protiv organizovanog kriminaliteta prioritetom za održavanje stabilnosti i pravde u savremenom svetu.

Kako je već istaknuto, pojava organizovanog kriminaliteta može se posmatrati sa više aspekata. Posmatrano sa aspekta kriminologije, organizovani kriminalitet se može razmatrati u kontekstu uzroka (etiološki faktori) i njegovih pojava oblika, odnosno oblika ispoljavanja (fenomenološki faktori). Organizovani kriminalitet ima određene karakteristike u pogledu njegovog manifestovanja, što ga čini specifičnim ali i opasnijim u odnosu na ostale oblike kriminaliteta. Zapravo, te specifičnosti, neki autori apostrofiraju kao konstitutivne ili sastavne elemente pojma organizovanog kriminaliteta.

Identifikovanje karakteristika organizovanog kriminaliteta bitno je iz više razloga, a naročito je bitno prilikom određivanja određenog vida kriminaliteta kao organizovanog, odnosno opredeljenja koja krivična dela će se smatrati delima organizovanog kriminaliteta. U zavisnosti od toga da li se radi o organizovanom kriminalitetu ili drugom obliku kriminaliteta zavisi i koncipiranje strategije istrage i krivičnog gonjenja, primene materijalnog i procesnog zakonodavstva i druga pitanja. Ova činjenica je naročito važna u

III UZROCI PORASTA I RAZNOLIKOSTI ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA

1. UZROCI KOJI POGODUJU NASTANKU I RAZVOJU ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA

Organizovani kriminalitet je, kako smo rekli, negativna i inkriminisana društvena pojava, koja je uzrokovana određenim faktorima. Uzroci svake društvene pojave, pa i organizovanog kriminaliteta su pojave i procesi koji svojim međusobnim odnosom dovode do iste.⁷⁶ Uzroci su objektivno postojanje društvenih stanja i odnosa koji dovode, kako do pojave tako i do održavanja postojanja organizovanog kriminaliteta. Istraživanje uzroka kriminaliteta bavi se etiologija kriminaliteta, kao posebna grana kriminologije.

Uzroci globalnog kriminaliteta su u dubokim i protivurečnim globalnim društvenim promenama u ekonomskoj, političkoj, socijalnoj, normativnoj i moralnoj sferi društvenog života. Organizovani kriminalitet je stalni pratilac promena u svetskoj politici, globalnom tržištu, transnacionalnim heterogenim migracijama, globalnom separatizmu, sajber tehnologiji i drugim globalnim pojavama i promenama.⁷⁷ Osnovne uzroke nastajanja kriminaliteta, mnogi autori vide uprotivurečnosti društvenih odnosa koje izazivaju neadekvatan materijalni razvoj i društvena podela rada, što dovodi do neravnopravnosti u ekonomskoj i političkoj sferi u okviru jedne zemlje, ali izaziva i određene implikacije na međunarodnom planu.

U literaturi je najzastupljenija podela uzroka organizovanog kriminaliteta na objektivne i subjektivne. Pod objektivnim uzrocima

⁷⁶ Albanese J., (2000). The causes of organized crime. *Journal of Cotemporary Criminal Justice*, 16 (4), pp. 409-423

⁷⁷ Cressey D. (1967). Methodological Problems in the Study of Organized Crime as a Social Problem. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 374 (1), pp. 101-112.

IV MAFIJA – KRIMINALNA ORGANIZACIJA NA VIŠEM NIVOU

1. POJAM MAFIJE

U sagledavanju pojma mafije, polazi se od stanovišta da je transnacionalni organizovani kriminal najširi pojam koji obuhvata razne oblike kriminalne delatnosti na prostorima više država koje su međusobno povezane. U tom smislu, mafija je specifičan oblik organizacije u sklopu transnacionalnog organizovanog kriminala, na većem stepenu organizovanosti i finansijske moći u odnosu na druge kriminalne organizacije, odnosno, mafija je jedan od najorganizovanijih oblika delovanja transnacionalnog organizovanog kriminala, koji se bavi nelegalnim raznovrsnim kriminalnim delatnostima i unosnim legalnim poslovima u cilju bogaćenja, ostvarivanja profita i stvaranja političke moći i društvenog uticaja.

Mora se konstatovati da je u ranijem periodu reč mafija uglavnom služila kao sinonim za najpoznatiju organizaciju u sklopu organizovanog kriminala — *Cosa Nostra*, koja je i ponikla na Siciliji.⁹⁶ Međutim, u novije vreme preovladava mišljenje prema kome je mafija zajednički naziv za sve one kriminalne organizacije koje se u sklopu organizovanog kriminala izdvajaju po svojoj strukturi, oblicima delovanja, metodama rada, finansijskoj moći i ugledu i koje svoje kriminalno delovanje obavljaju kroz razne vidove ilegalnog, ali u jednom delu i legalnog poslovanja.⁹⁷ Mafija je kriminalna organizacija čiji se „*članovi koriste snagom zastrašivanja i omertòm koja iz nje proizlazi da bi počinili zločine, da bi na direktan ili indirektan način došli do kontrole*

⁹⁶ Bjelajac, Ž. (2018). Uticaj *Cosa Nostra* na oblikovanje kolektivne svesti sicilijanskog društva. *Kultura polisa*, 15 (37), str. 171–190; Interesantno je istaći da u teoriji jedino što nije sporno vezano za pojam mafije jeste da je ona nastala na Siciliji. S druge strane, elementi i definicija mafije i danas su sporni u teoriji.

⁹⁷ Bošković, M. (2003). op. cit., str. 105–106.

V TERORIZAM

1. UVODNE NAPOMENE – POJAM TERORIZMA

U savremenom značenju, od sedamdesetih godina prošlog veka pa nadalje, terorizam označava politički motivisano izazivanje straha i nesigurnosti građana, grupe građana ili pojedinaca upotrebom različitih oblika nasilja. U definisanju terorizma u velikoj meri učestvuju interesi i emocije, i često se definicijom svodi na običan kriminal. Takođe, usled sveukupnih političkih kretanja u međunarodnoj zajednici, pojavljuje se problem stalnog redefinisavanja terorizma, kako bi se definicija u što većoj meri prilagodila realnosti.¹⁰⁴ U svakom slučaju, u razumevanju terorizma ključno je imati na umu da se teroristički akti preduzimaju iz političkih pobuda, i da se njima želi postići određeni politički cilj.

Terorizam može da se posmatra iz više uglova. U širem smislu, to je napad na život i telo pojedinca ili manje grupe ljudi radi postizanja političkih promena. Ukoliko je cilj napada da se ukloni politički odlučilac koji se smatra isključivo i prvenstveno odgovornim za izvestan politički kurs ili stil, reč je o političkom ubistvu. Ukoliko je, pak, neposredna žrtva napada politički manje značajna ili sasvim beznačajna, reč je o terorizmu u užem smislu reči, sa ciljem da izazove strah i pometnju u široj vladajućoj grupi i u stanovništvu, da skrene pažnju na prisustvo snaga u čije ime teroristi istupaju, da ohrabri njihove potencijalne saveznike i tako sam, ili uz pomoć drugih sredstava, omogući postizanje takvih ciljeva. Slične postupke može preko države da primenjuje i vladajuća većina, ili onaj njen deo koji u rukama ima državni aparat. Oni se tada obično nazivaju *terorom* i najčešće se sastoje u nemilosrdnom proganjanju političkih protivnika ili uglednih ljudi koji bi to

¹⁰⁴ Simeunović, D. (2009). Terorizam. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, str. 17–22; Treba istaći i činjenicu da na međunarodnom nivou, uprkos znatnim naporima u okviru Ujedinjenih nacija, i dalje ne postoji univerzalna definicija terorizma.

VI OSNOVNE DELATNOSTI ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA

1. TRGOVINA DROGAMA

1.1. OPOJNE DROGE

Najuopštenije gledano, opojne droge su prirodne i sintetičke supstance složenih organskih jedinjenja koje imaju osobinu da na čoveka deluju tako što izazivaju kod njega posebna psihička i fizička stanja. Osoba koja uzima narkotička sredstva oseća razdraganost, pijanstvo, omamljenost, izuzetnu hrabrost i halucinacije, kao i osećaj pojačane inteligencije i seksualne moći.

Neretko jednom uzeta droga stvara neodoljivu potrebu za ponovnom upotrebom i povećanjem doze, što u krajnjem slučaju izaziva psihičku i fizičku zavisnost.¹²³ Pojedinaac, neposredna žrtva, posle određenog vremena i konzumiranja narkotika, postaje zavisnik od određene vrste narkotika i kako bi zadovoljio svoju konstantnu potrebu za određenim narkotikom počinje saradnju sa trgovcem istog. Taj zavisni odnos se komplikuje time što ga zavisnik štiti i pristaje na novonastala pravila, kako bi sebi omogućio konzumiranje, a prodavac ga ilegalno snabdeva kako bi dobijao novac za prodatu robu. Zavisnik postaje kriminalac kada se kod njega, zbog visokih cena robe, javi problem manjka novca, i kako bi ga obezbedio izvršava lakša i teža krivična dela kao što su krađe, provale, prostitucija, razbojništva, ubistva. Dok se kod zavisnika najčešće javlja manjak novca kod prodavca se on gomila i nastoji ili da ga uključi u legalne tokove novca i tako ga učini lako dostupnim i korisnim ili ga koristiti za druga krivična dela.

¹²³ Nicović, M. (1990). Opojne droge, multinacionalna kompanija kriminala. Beograd: Alfa, str. 9.

VII OSVRT NA POLITIKU SUZBIJANJA KRIMINALITETA

1. OSNOVNI KONCEPT POLITIKE SUZBIJANJA KRIMINALITETA

Posmatrano sa istorijskog stanovišta, tragove koji nas upućuju na potrebu društvene reakcije na zločin, možemo pronaći od davnina. Još u delima prosvetitelje poput Montesquieua (*fr. Charles-Louis de Secondat Montesquieu*) naglašavana je tendencija izgradnje takvog zakonodavnog okvira koji će suzbijati kriminalitet i garantovati osnovna prava pojedinaca. Naravno, kroz istoriju su se sa razvojem zajednice menjala shvatanja o politici suzbijanja kriminaliteta u skladu sa percepcijom društva, što je bilo uslovljeno različitim stepenom njegovog razvoja. Međutim, suština je i u današnje vreme ostala ista.²⁷⁴ Pa tako, zajedničko obeležje ili opšti cilj „svih politika suzbijanja kriminaliteta“ odnosi se na smanjenje kriminala i povećanje stepena sigurnosti građana i njihove imovine.

Termin politika suprostavljanja kriminalitetu prvi upotrebljava Paul Fojerbah (*nem. Paul Johann Anselm Ritter von Feuerbach*), poznati nemački teoretičar krivičnog prava i osnivač klasične škole krivičnog prava (1804.). Ovim terminom on označava „zakonodavnu i državnu mudrost u funkciji ostvarenja svrhe krivičnopravnih zakonodavnih rešenja“.²⁷⁵ Od tog perioda politika suprostavljanja kriminalitetu prvi put se tretira kao naučna disciplina koja ima svoju samostalnost, s tim što definitivno oblikovanje, odnosno određenje doživljava tek s početka XIX veka.

Mark Ansel (*fr. Marc Ancel*) ističe da je politika suprostavljanja kriminalitetu istovremeno i nauka i umetnost, odnosno veština suprostavljanja

²⁷⁴ Bjelajac, Ž. (2015). *Politika suzbijanja kriminaliteta*. Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, str. 182.

²⁷⁵ Videti: Horvatić, Ž., Cvitanović, L. (1999). *Politika suzbijanja kriminaliteta*. Zagreb: MUP Republike Hrvatske, str. 3.

VIII SPECIFIČNOSTI ISPOLJAVANJA ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA U REPUBLICI SRBIJI I KRIVIČNO-PRAVNI OKVIR ZA NJEGOVO SUZBIJANJE

1. FAKTORI KOJI POGODUJU RAZVOJU ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA U REPUBLICI SRBIJI

Spoznaja postojanja, inkriminisanje i institucionalizovana borba protiv organizovanog kriminaliteta na prostoru balkanskih zemalja je relativno nova pojava. To svakako ne znači da organizovani kriminalitet nije postojao, već da je on bio nepoznat vlastima, odnosno krivičnopravnom sistemu, a usled čega država i nije mogla odgovoriti na njegovu pojavu.

Može se reći da je svoju ekspanziju na ovim prostorima organizovani kriminalitet doživeo tokom sukoba koji su se odvijali na Balkanu, a naročito u poslednjoj deceniji XX veka, kada je došlo do raspada Jugoslavije. Ratom i sankcijama zahvaćeno područje, ali i sa njim granične teritorije predstavljali su izrazito plodno tlo za nastanak i razvoj organizovanog kriminala kod nas. Organizovane kriminalne grupe unutar država suočenih sa ratnom stihijom, ekonomskim blokadama, slabim i krhkim državnim strukturama i pravnim vakuumom, osetile su povoljan ambijent čineći područje Balkana jednim od važnijih na mapi transnacionalnog organizovanog kriminala.

Pozicioniranju organizovanog kriminaliteta na prostorima Balkana, doprinele su i mnoge druge složene okolnosti. Već je rečeno da je korupcija tipična sistemska devijacija. Poznato je, recimo, da je u socijalističkim sistemima korupcija bila latentna strukturno-funkcionalna pratilja državne (društvene) svojine, političkog monopola i neautonomnog prava. U takvom sistemskom okruženju svaka finansijska transakcija između partnera iz

IX POSEBNE DOKAZNE RADNJE U FUNKCIJI SUZBIJANJA ORGANIZOVANOG KRIMINALITETA U REPUBLICI SRBIJI

1. OPŠTE NAPOMENE

U postupku dokazivanja krivičnih dela u krivičnom postupku primenjuju se dokazna sredstva, odnosno dokazne radnje, koje se mogu podeliti na dve grupe. Prvu grupu dokaznih sredstava čine klasična dokazna sredstva, kao što su: uviđaj, veštačenje, rekonstrukcija događaja, pretresanje, privremeno oduzimanje predmeta, saslušanje okrivljenog, ispitivanje svedoka i drugo. Ova dokazna sredstva se svakodnevno koriste u postupanju državnih organa nakon prijavljivanja izvršenja krivičnog dela i koriste se ili se mogu koristiti prilikom dokazivanja bilo kog krivičnog dela. Drugu grupu dokaznih sredstava čine posebne dokazne radnje ili specijalne istražne tehnike, kako su one naslovljene u Konvenciji UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminaliteta, usvojenoj u Palermu 2000. godine.³⁹⁸

Uloga posebne zakonske regulative, odnosno krivičnoprocesnog aspekta, izraženog kroz posebne radnje dokazivanja, jeste da se njome obuhvati jedan širi specifičan aspekt kriminaliteta, koji se istovremeno, smatra izrazito opasnim i vrlo teško dokazivim upotrebom klasičnih dokaznih metoda. Ovo zato što se organizovane kriminalne grupe i terorističke organizacije karakterišu:³⁹⁹ visokim stepenom homogenosti njenih članova, konspirativnosti, veoma raznovrsnom socijalnom strukturom, ravnopravnom zastupljenošću oba pola, znatno višim stepenom obrazovanja, izuzetno razvijenom političkom ili verskom svesti, izraženom antisocijalnom orijentacijom, sa čvrstom, gotovo vojnom disciplinom i jasnom hijerarhijom,

³⁹⁸ Skakavac, Z., Skakavac, T., (2017). Krivičnoprocesna regulacija posebnih dokaznih radnji u Republici Srbiji i njihova primena u savremenoj praksi. *Civitas*, 7(2), str. 37.

³⁹⁹ Aleksić Ž., Škulić M., *Kriminalistika*, op. cit., 2002, str. 301.

X ODUZIMANJE IMOVINE PROISTEKLE IZ KRIVIČNOG DELA

1. OPŠTE NAPOMENE

Oduzimanje imovinske koristi proistekle iz krivičnog dela predstavlja noviju i značajnu meru u suzbijanju kriminala, naročito kada je reč o organizovanom kriminalu. Ova mera, koja je osobena krivičnom postupku, omogućava pravno dozvoljeno konfiskovanje finansijskih sredstava, nekretnina, vozila i druge pokretne i nepokretne imovine koja je stečena kriminalnim aktivnostima ili je korišćena za njihovo izvršenje, odnosno izvršenje krivičnih dela.⁴²¹ Polazeći od starog rimskog pravila da se niko svojom sramotom ne može okoristiti, to je cilj i ove mere da licima uključenim u kriminalne aktivnosti onemogućí da profitiraju i uživaju u imovini koju su stekli bavljenjem kriminalnim aktivnostima, odnosno izvršavanjem krivičnih dela. Direktan efekat mere trebalo bi da se odnosi na smanjenje ekonomske privlačnosti kriminalnih delatnosti, odnosno da se bavljenje kriminalom učini manje isplativim, istupajući i kao preventivna mera - odvrćajući potencijalne učinioce od izvršenja krivičnog dela, a istovremeno doprinoseći nadoknadi štete nanete žrtvama i zajednici.

Usvajanje Zakona o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela⁴²² je odraz neophodnosti posebne zakonske regulative u odnosu na organizovani kriminalitet i druge oblike teških krivičnih dela, ali i nastojanja naše zemlje da harmonizuje što veći deo svog pravnog poretka sa komunitarnim pravom Evropske unije. Iako je krug krivičnih dela na koja se odnosi primena ovog

⁴²¹ Više u: Merdović, B., Stojković-Numanović, K., Dragojlović, J. (2023). Confiscation of property obtained from a criminal offense as a measure to fight against organized crime. *Kultura polisa*, 20 (1), pp. 87-109.

⁴²² Zakon o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela, *Sl. glasnik RS*, br. 32/13, 94/16 i 35/19.

LITERATURA

- **Abadinsky, H. (1981).** *Organized crime*. Boston: Allyn and Bacon.
- **Abadinsky, H. (1990).** *Organized Crime*. Chicago: Third Edition, „Nelson-Hall”.
- **Abazović, M., Muratbegović, I., Halilović, H., Budimilić, M. & Bećirević, E. (2006).** *Politika suzbijanja kriminaliteta*. Sarajevo/Priština: Fakultet kriminalističkih nauka.
- **Abot, E. (2007).** *Istorija ljubavnica*. Beograd: Geopolitika.
- **Albanese, S. J., (2004).** *Organized Crime in Our Times*. Cincinnati: Anderson Publishing Co.
- **Albanese, S. J. (2000).** The Causes of Organized Crime: Do Criminals Organize Around Opportunities for Crime or Do Criminal Opportunities Create New Offenders?. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 16(4): 409-423.
- **Albini, L. J. (1971).** *The American Mafia: Genesis of the Legend*. New York: Appleton-Century-Crofts.
- **Albini, L. J., Rogers, R. E. & Julie Anderson, B. A., (1995).** Russian Organized Crime: Its History, Structure and Function. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 11(4): 213–243.
- **Aleksić, Ž. & Škulić, M. (2000).** *Kriminalistika*. Beograd: Dosije.
- **Ansel, M. (1975).** *Pour une etude systematique des problemes de politique criminelle*. *Archives de politique criminelle*. Editions A. Pedone, Paris.
- **Bajac, M. & Bjelajac, Ž. (2022).** Veštačka inteligencija (AI) u funkciji prepoznavanja emocija inasilničkog mentaliteta [Artificial Intelligence (AI) in the Function of Recognizing Emotions and Violent Mentality]. *Kultura polisa*, 19(2): 277–297.

- **Banović, B. (2006).** Specijalne istražne radnje i njihov doprinos otkrivanju i dokazivanju krivičnih dela i izvršilaca. *Revija za kriminologiju i krivično pravo*, 44(2): 129-147.
- **Banović, B. (2012).** „Subjekti suprostavljanja organizovanom kriminalitetu u Republici Srbiji”, U: Bjelajac, Ž. & Zirojević, M. (urednici). Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije “Organizovani kriminalitet- Izazov XXI veka.” (str. 573-591). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Banović, B. & Bjelajac, Z. (2012).** Traumatic experiences, psychophysical consequences and needs of human trafficking victims. *Vojnosanitetski pregled*, 69(1): 94-97.
- **Barresi, F. (2007).** *Mafia ed Economia criminale. Analisi socio-criminologica di un'economia „sommersa” e dei danni arrecati all'economia legale*, Roma: EDUP.
- **Bibes, P. (2001).** Transnational organized Crime and Terrorism: Colombia, Case Study. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 17(3): 243-258.
- **Bjelajac Ž. & Dragojlović J. (2016).** Uloga i značaj vankrivičnih subjekata u savremenoj politici suzbijanja kriminaliteta. *Politička revija*, 47(1): 39-54.
- **Bjelajac Ž. & Dragojlović, J. (2017).** Migrantska kriza kao izvor ugrožavanja regionalne i globalne bezbednosti, *Kultura polisa*, 14 (posebno izdanje): 161-171.
- **Bjelajac Ž. (2018).** Fenomenološki i etiološki aspekti ugrožavanja bezbednosti. *Kultura polisa*, 15(36):387-404.
- **Bjelajac, Ž. (2017).** *Bezbednosna kultura – Umeće življenja*. Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Bjelajac, Ž. & Matijašević, J. (2013).** Nasilje kao oblik socio-patološkog ponašanja. *Kultura polisa*, 10(22): 409-425.
- **Bjelajac, Ž. & Bajac, M. (2022).** Blockchain technology and money laundering. *Pravo - teorija i praksa* 39(2): 21-38.

- **Bjelajac, Ž. & Banović, B. (2012).** Osvrt na traume i potrebe žrtava trgovine ljudima, U: Bjelajac, Ž. & Zirojević, M. (urednici). Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije “Organizovani kriminalitet- Izazov XXI veka.” (str. 203-226). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Bjelajac, Ž. & Banović, B. (2024).** Criminal Profiling as a Method of Detecting Lies in Nonverbal Communication, *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*, 12(1): 229-238.
- **Bjelajac, Ž. & Bingulac, N. (2016).** Impact of corruption on the process of eurointegration of Serbia. *Journal of Eastern European Criminal Law*, 1/2016: 208-223.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović A. (2022).** Modus of Killer Profiling in Nordic Crime Series. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*, 10(1): 117–125.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović A. (2022).** Profile of Contemporary Criminal Investigator in Film and Television Content. *Kultura polisa*, 19(1): 1–24.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović, A. (2018).** Uticaj masovnih medija na degradaciju savremenog društva, *Kultura polisa*, 15 (posebno izdanje): 9–21.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović, A. (2019).** Misuse of the internet as a part of security challenges, risks and threats. In: *IRASA – International Scientific Conference Science, education, technology and innovation, SETI I 2019, Book of Proceedings*, 1(1): 487-495. Belgrade: MIANU.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović, A. (2020)** COVID-19 Pandemic – Security Challenges, Risks and Threats. *Kultura polisa*, 17 (special edition 2): 9-23.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović, A. (2020).** Lack of security culture in facing the Covid-19 pandemic. *Kultura polisa*, 17 (42): 383-399.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović, A. (2020).** Perspektive zaštite dece od zloupotreba na internetu. *Kultura polisa*, 17(41): 259–270;

- **Bjelajac, Ž. & Filipović, A. (2020).** The role of the media in the affirmation of the culture of food safety. *Ekonomika poljoprivrede*, 67(2): 609–622.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović, A. (2020).** Uloga masovnih medija u deafirmaciji bezbednosne kulture tokom pandemije COVID-19. *Kulturapolisa*, 17(2): 137–150.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović, A. (2021).** Fleksibilnost digitalnih medija za manipulativno delovanje seksualnih predatora. *Kultura polisa*, 18(44): 51–67.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović, A. (2021).** Mirovno obrazovanje: Razvojna strategija za kreiranje kulture mira i nenasilja. *Kultura polisa*, 18(2): 175–188.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović, A. (2021).** Relevantnost medija u funkciji reafirmacije bezbednosne kulture u politici nacionalne bezbednosti. *Politika nacionalne bezbednosti*, 20(1): 149–165.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović, A. (2021).** Specific characteristics of digital violence and digital crime. *Pravo – teorija i praksa*, 38(4): 16–32.
- **Bjelajac, Ž. & Filipovic, A. (2022).** Profiling of Online Pedophiles. *Pravo – teorija i praksa*, 39(4): 30–47.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović, A. (2023).** Criminal Profilers – Human Lie Detectors. *Pravo - teorija i praksa*, 40(2): 17–33.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović, A. (2023).** Media and criminal behavior: Between social responsibility and destruction. *Pravo - teorija i praksa* 40(4): 17–32.
- **Bjelajac, Ž. & Filipović, M. A. (2020).** Uticaj kulture „probuđenosti“ na bezbednost Centralne i Istočne Evrope. *Politika nacionalne bezbednosti* 11(2): 175-193.
- **Bjelajac, Ž. & Jovanović, M. (2012).** Savremeni terorizam u avio-saobraćaju. *Međunarodna politika*, 63(1147): 122–135.
- **Bjelajac, Ž. & Jovanović, M. (2012).** Specifičnosti fenomena pranja novca. *Megatrend revija*, 9(3): 99-117.

- **Bjelajac, Ž. & Jovanović, M. (2012).** Uloga religije u razvoju i suzbijanju prostitucije. *Kultura polisa*, 9(19): 163–183.
- **Bjelajac, Ž. & Jovanović, M. (2013).** Pojedini aspekti bezbedonosne kulture na Internetu. *Kultura polisa*, 10(21): 99–114.
- **Bjelajac, Ž. & Jovanović, M. (2014).** Trgovina ljudskim organima-Zločin savremenog doba. *Politička Revija*, 39(1): 269–284.
- **Bjelajac, Ž. & Matijašević, J. & Dimitrijević, D. (2012).** Finansiranje međunarodnog terorizma kao globalnog fenomena. *Evropsko zakonodavstvo*, 11 (39-40): 384-407.
- **Bjelajac, Ž. & Matijašević, J. (2012).** The Potential Threat to Energy Security Expansion of Modern Forms of Terrorism. In: Proc. of the International Conference ‘Energy Security of Europe: The Position of Serbia Eds. Antevski, M., Vesic, D., (pp. 413–431), Institute of International Politics and Economics in Belgrade.
- **Bjelajac, Ž. & Matijašević, J. (2013).** Unapređenja odnosa Republike Srbije sa državama Jugoistočne Evrope u borbi protiv trgovine ljudima. U: Đukanović, D. & Trapara, V. (2013). Srbija u Jugoistočnoj Evropi: Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije “Unapređenje bilateralnih odnosa Republike Srbije sa državama Jugoistočne Evrope. “(str. 213-233). Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu, Hanns Seidel Stiftung.
- **Bjelajac, Ž. & Matijašević, J. (2014).** Značaj borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala u procesu pridruživanja zemalja Zapadnog Balkana Evropskoj uniji. U: Dragan Đukanović, Vladimir Trapara (urednici), Evropska unija i Zapadni Balkan – izazovi i perspective, (str. 533-553), Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencija - Izazovi i perspective pridruživanja zemalja Zapadnog Balkana Evropskoj uniji: Beograd, 2013, Institut za međunarodnu privredu i politiku, Beograd.
- **Bjelajac, Ž. & Merdović, B. (2018).** Senzacionalizam u medijima kao uzrok destabilizacije politike suzbijanja kriminaliteta. *Kultura polisa*, 15(35): 289–300.

- **Bjelajac, Ž. & Počuča, M. (2012).** Mesto i uloga religije i porodice u razvoju i prevenciji prostitucije. U: Bjelajac, Ž., & Zirojević, M. (urednici). Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije „Organizovani kriminalitet- Izazov XXI veka.“ (str. 243- 268). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Bjelajac, Ž. & Subotin, M. (2018).** Destruktivna moć islamskog verskog fanatizma kao motivacionog faktora za terorističke aktivnosti u Evropi. *Kultura polisa*, 15(2): 153–164.
- **Bjelajac, Ž. & Vesić, S. (2020).** Bezbednost informacionih sistema. *Pravo - teorija i praksa*, 37(2): 63–76.
- **Bjelajac, Ž. & Zirojević, M. (2014).** Bezbednosna kultura u eri globalizacije. *Kultura polisa*, 11(23): 77–99.
- **Bjelajac, Ž. ((2012).** Pojedini aspekti politike EU u oblasti ekologije i energetske bezbednosti. U: ur. Marijana Dukić – Mijatović: Savremene tendencije u razvoju pravnih sistema država u regionu, (str. 462-478), Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu.
- **Bjelajac, Ž. (2003).** *Pravo na rad*. Beograd: Komino Trade.
- **Bjelajac, Ž. (2005).** *Trgovina ljudima: uzroci i posledice*. Beograd: Autorsko izdanje.
- **Bjelajac, Ž. (2008).** Dečiji rad, zloupotreba i negacija dečijih prava. *Pravo - teorija i praksa*, 25(9 - 10): 14-22.
- **Bjelajac, Ž. (2008).** Fenomen trgovine ljudskim bićima. *Pravo - teorija i praksa*, 25(11–12): 3-20.
- **Bjelajac, Ž. (2008).** Jedinstveno tržište, slobodno kretanje radne snage i problemi nezaposlenosti u Evropskoj uniji. *Pravo - teorija i praksa*, 25(3 - 4): 3-9.
- **Bjelajac, Ž. (2008).** Korupcija kao vid organizovanog kriminala. *Pravo – teorija i praksa*, 25(3-4): 47–54.
- **Bjelajac, Ž. (2008).** *Moderno ropstvo*. Beograd: DTA.

- **Bjelajac, Ž. (2008).** *Organizovani kriminal vs Srbija*. Beograd: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Bjelajac, Ž. (2008).** Stepen humanog razvoja i vladavine prava u Republici Srbiji. *Pravo - teorija i praksa*, 25(7-8): 3-9.
- **Bjelajac, Ž. (2009).** Globalna ekonomska kriza i porast nezaposlenosti. *Pravo - teorija i praksa*, 26(3-4): 41-47.
- **Bjelajac, Z. (2011).** Contemporary tendencies in money laundering methods: Review of the methods and measures for its suppression. *The Research Institute for European and American Studies – RIEAS, Research paper, No.151*: 1–22.
- **Bjelajac, Ž. (2011).** Ilegalne migracije kao deo izazova sa kojima se Republika Srbija suočava na putu prema Evropskim integracijama. U: Dukić-Mijatović, M. (urednik). *Aktuelne promene u pravnom sistemu država u regionu, Zbornik referata sa međunarodnog naučnog skupa održanog od 22-24.09.2011. godine.* (str. 369-385). Sombor: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Bjelajac, Ž. (2011).** Pranje novca kao faktor ekonomske destabilizacije u nacionalnim i međunarodnim razmerama. *Poslovna ekonomija*, 5(2): 151–170.
- **Bjelajac, Ž. (2011).** Prostitution as a Controversial Social Phenomenon from History to Modern Age. *Review of International Affairs*, 62(1142): 48–68.
- **Bjelajac, Ž. (2012).** *Cyber crime and internet pedophilia as an important international phenomenon*. In: *Western Balkans: From Stabilization to Integration*. Belgrade: The Institute for International Politics and Economics, 437–456.
- **Bjelajac, Ž. (2012).** Harmonizacija nacionalnog zakonodavstva sa evropskim standardima u pogledu zaštite ljudskih prava žrtava trgovine ljudima. U: *Harmonizacija zakonodavstva Republike Srbije sa pravom Evropske unije (II)* Urednici: dr Duško Dimitrijević, dr Brano Miljuš Beograd, 2012. (str. 680-700). Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu, Hanns Seidel Stiftung.

- **Bjelajac, Ž. (2012).** Pranje novca kao prepreka afirmaciji preduzetništva i razvoju privatnog sektora u Republici Srbiji. *Poslovna ekonomija*, 6(1): 347-370.
- **Bjelajac, Ž. (2013).** *Organizovani kriminalitet-Imperija zla*. Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Bjelajac, Ž. (2014).** Alijenacija čoveka u eri naučnotehnološkog razvoja i globalizacije kao uzrok porasta i raznolikosti organizovanog kriminala. *Kultura polisa*, 11(25): 385–396.
- **Bjelajac, Ž. (2014).** *Trgovina ljudima-Zločin protiv čovečnosti*. Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe.
- **Bjelajac, Ž. (2015).** Arhitektura u funkciji prevencije kriminaliteta odnos između fizičkog okruženja i kriminaliteta. *Kultura polisa*, 12(28): 157–168.
- **Bjelajac, Ž. (2015).** Korupcija kao izazov savremenog demokratskog društva. *Kultura polisa* 12(26): 43–57.
- **Bjelajac, Ž. (2015).** *Politika suzbijanja kriminaliteta*. Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe.
- **Bjelajac, Ž. (2016).** Evolucija različitih pristupa u studijama bezbednosti. *Kultura polisa*, 13(30): 189–215.
- **Bjelajac, Ž. (2016).** Islamska država: između mita i stvarnosti. *Međunarodni problem*, 68(1): 54–71.
- **Bjelajac, Ž. (2016).** Podizanje kolektivne svesti i edukacija mladih kao odgovor na ekspanziju trgovine ljudima. *Kultura polisa*, 13(29): 189–200.
- **Bjelajac, Ž. (2016).** Sektorski pristup bezbednosti – analitički okvir kompleksne bezbednosne dinamike. *Kultura polisa*, 13(31): 303–315.
- **Bjelajac, Ž. (2017).** Destruktivne sekte kao latentni izvor ugrožavanja bezbednosti. *Kultura polisa*, 14 (32): 151–170.
- **Bjelajac, Ž. (2017).** Ljudska bezbednost sagledana kroz prizmu ljudskih prava i savremenih pretnji. *Kultura polisa*, 14(33): 139–154.

- **Bjelajac, Ž. (2017).** Patološko kockanje i kriminal. *Kultura polisa*, 14 (34): 185–201.
- **Bjelajac, Ž. (2017).** Prevencija pojava ugrožavanja bezbednosti sa osvrtom na obaveštajne i bezbednosne službe kao nosioce funkcija bezbednosti. *Kultura polisa*, 14 (posebno izdanje): 9–20.
- **Bjelajac, Ž. (2018).** Uticaj *Cosa Nostre* na oblikovanje kolektivne svesti sicilijanskog društva. *Kultura polisa*, 15(37): 171–190.
- **Bjelajac, Ž. (2019).** Relevantnost introdukcije bezbednosne kulture u obrazovni sistem Republike Srbije. *Kultura polisa*, 16(40): 231-244.
- **Bjelajac, Ž. (2020).** Fenomenološka i etiološka obeležja pedofilije [Phenomenological and etiological attributes of pedophilia]. *Kultura polisa*, 17(1): 11–28.
- **Bjelajac, Ž. (2021).** Bezbednosna kultura kao fundamentalna ljudska potreba. *Kultura polisa*, 18 (posebno izdanje 1.): 9–24.
- **Bjelajac, Ž. (2021).** Bezbednosna kultura u funkciji kreiranja kulture mira. *Kultura polisa*, 18(2): 7–21.
- **Bjelajac, Ž. (2021).** Inertnost obrazovnog sistema kao inhibitor bezbednosne kulture u obrazovanju i vaspitanju. *Kultura polisa*, 18 (posebno izdanje 1.): 175–188.
- **Bjelajac, Ž. (2022).** Profil nasilnika: rani znaci za detekciju [Abuser Profile: Early Signs of Detection]. *Kultura polisa*, 19(2): 37–54.
- **Bjelajac, Ž. (2022).** Profiling Human Traffickers. *Kultura polisa*, 19(4): 65–81.
- **Bjelajac, Ž. (2023).** *Poreklo kriminalnog ponašanja [The origin of criminal behavior]*: Novi Sad. Pravni fakultet za privredu i pravosuđe.
- **Bjelajac, Ž. (2024).** The Concept of Criminal Profiling in Contemporary Crime Suppression Policies. *Kultura polisa* 21(2): 44-75.
- **Bjelajac, Ž. (2024).** The Origin of Criminal Behavior in the Context of Developmental Risk Factors, *Kultura polisa*, 21(1): 18-42.

- **Bjelajac, Ž. & Dragojlović, J. (2016).** Usklađivanja krivičnog zakonodavstva Republike Srbije sa pravom Evropske unije u oblasti zaštite životne sredine [Harmonization of the criminal legislation of the Republic of Serbia with the law of the European Union in the field of environmental protection]. *Evropsko zakonodavstvo*, 15(56-57): 345-359.
- **Bjelajac, Ž., & Filipović, A. (2019).** Korelativnost video igara i nasilja kod dece i mladih. U: Carić, M. (priredio) (2019). *Pravo i digitalne tehnologije – Zbornik radova sa XVI Međunarodnog naučnog skupa „Pravnički dani - Prof. dr Slavko Carić”* (str. 42-53). Novi Sad: Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Bjelajac, Ž., & Filipović, A. (2020).** Internet addiction disorder (IAD) as a paradigm of lack of security culture. *Kultura polisa*, 17(43): 239–258.
- **Bjelajac, Ž., & Filipović, A. (2020).** The internet and social networks as unlimited space for concentration and multiplied presence of pedophiles. *Kultura polisa*, 17(1): 29–40.
- **Bjelajac, Ž., & Filipović, A. (2023).** Role of Criminal Profilers in Crisis Situations. *Kultura polisa*, 20(1): 72–86.
- **Bjelajac, Ž., & Merdović, B. (2019).** Mass shootings – Motiv i osnovne karakteristike. *Kultura polisa*, 16(38): 567–576.
- **Bjelajac, Ž., & Merdović, B. (2019).** Nasilje nad decom u porodici. *Kultura polisa*, 16(39): 191–202.
- **Bjelajac, Ž., Bingulac, N. (2016).** Tendencije u sistemu izvršenja sankcija u evropskom krivičnom zakonodavstvu. *Evropsko zakonodavstvo*, 15(55): 51-71.
- **Bjelajac, Ž., Dašić, D. & Spasović, M. (2011).** Ekološka politika EU i njen krivično-pravni okvir. *Međunarodni problemi*, 63(4): 567–582.
- **Bjelajac, Ž., Dukić – Mijatović, M. & Dragojlović, J. (2017).** Food safety as one of the main safety preoccupations of a modern man. *Ekonomika poljoprivrede*, 64 (1): 191-204.

- **Bjelajac, Z., Dukic Mijatovic M. & Kozar, V. (2015).** Impact of Air Quality in Belgrade on Human Health and Safe Environment. *Oxidation Communications*, 38(4 A): 1967-1977.
- **Bjelajac, Z., Dukic Mijatovic, M. & Dmitrovic Saponja, Lj. (2017).** Devastating of the Environmental Safety in the Republic of Serbia via Water Pollution, *Oxidation Communications* 40, No 1-II: 486–496.
- **Bjelajac, Z., Dukic Mijatovic, M. & Dmitrovic Saponja, Lj. (2017).** Controversy over the impact of nickel ore on environment and safety in the Republic of Serbia. *Oxidation Communications* 40, No 1-II: 511–519.
- **Bjelajac, Ž., Dukic Mijatović, M. & Kozar, V. (2015).** Review of the Uncontrolled Use of Certain Chemicals and Their Adverse Effect on Human Health and Safe Environment. *Oxidation Communications*, 38(2): 722–733.
- **Bjelajac, Z., Dukić Mijatovic, M. & Uzelac, O. (2017).** Review of Energy Security at Global Level with Special Reference to the Republic of Serbia (Economic and Legal Aspects). *Oxidation Communications* 40 (2): 762–772.
- **Bjelajac, Z., Dukic Mijatovic, M., Zirojevic Fatic, M. & Djukanovic, D. (2014).** Liability for Biodiversity Protection with Special Focus on Wild Flora and Fauna Conservation, *Journal of Environmental Protection and Ecology* 15(1): 194–204.
- **Bjelajac, Z., Dukic-Mijatovic, M. & Jovanovic, M. (2014).** Importance of Proper Management of Radioactive Waste Control from the Aspect of Security Risks and Threats. *Oxidation Communications*, 37(1): 379-391.
- **Bjelajac, Ž., Dukić-Mijatović, M. & Vojinović, Ž. (2017).** Protection of land in the Republic of Serbia and ecological security with regard to strategic and legal frameworks. *Ekonomika Poljoprivrede*, 64(4): 1703–1721.
- **Bjelajac, Ž., Filipović, A. & Banović, A. (2021).** Instruments of support in promotion of healthy food and food safety culture. *Ekonomika poljoprivrede*, 68(1): 241-255.

- **Bjelajac, Ž., Filipović, A., & Stošić, L. (2022).** Internet Addiction Disorder (IAD) as a Consequence of the Expansion of Information Technologies. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*, 10(3): 155–165.
- **Bjelajac, Ž., Filipović, A., & Stošić, L. (2023).** Can AI be evil: The criminal capacities of ANI, *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*, 11(3): 519-531.
- **Bjelajac, Ž., Jovanović, M. (2012).** Globalni terorizam kao ekstremman oblik degradacije ljudskih prava. *Politička revija*, 34(4): 329–350.
- **Bjelajac, Ž., Marković, D. (2024).** *Osnove bezbednosti [Basics of Security]*: Novi Sad. Pravni fakultet za privredu i pravosuđe.
- **Bjelajac, Ž., Marković, M., & Pavlović, Z. (2012).** Particulars of Modern Slavery as a Deviant Social Phenomenon. *The Review of International Affairs*, 63(1146): 33–49.
- **Bjelajac, Ž., Matijašević, J. & Dimitrijević, D. (2012).** Computer Fraud as a Part of Contemporary Security Challenges. *The Review of International Affairs*, 63 (1147): 5-21.
- **Bjelajac, Ž., Matijašević, J. & Dimitrijević, D. (2012).** Konvencija Saveta Evrope o visokotehnološkom kriminalu. *Evropsko zakonodavstvo*, 11(42): 37-52.
- **Bjelajac, Ž., Matijašević, J. & Dimitrijević, D. (2012).** Značaj uspostavljanja međunarodnih standarda u suzbijanju visoko tehnološkog kriminala. *Međunarodna politika*, 63(1146): 66–84.
- **Bjelajac, Ž., Matijašević, J. & Marković, M. (2012).** Uticaj verskog fanatizma na ekspanziju terorizma, U: Bjelajac, Ž. & Zirojević Fatić, M. (2012). *Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije-Terorizam kao globalna pretnja*. (str. 124-143). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu; Centar za bezbednosne studije u Beogradu.

- **Bjelajac, Ž., Matijašević, J. & Počuča, M. (2012).** Značaj edukacije mladih o zloupotrebama opojnih droga. *Pedagoška stvarnost*, 58(3): 401–414.
- **Bjelajac, Ž., Matijašević, J. & Počuča, M. (2012).** Značaj edukacije mladih o zloupotrebama na internetu. *Pedagoška stvarnost*, 58(2): 207–220.
- **Bjelajac, Ž., Merdović, B. & Filipović, A. (2023).** Internet in The Function of Promotion of Bestiality: Profiling Zoophiles. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*, 11(1): 153–164.
- **Bjelajac, Ž., Merdović, B., & Banović, B. (2020).** Paedophilia: Prevalence, situation, and perspectives of treatment. *Nauka, bezbednost, policija*, 25(3): 17–29.
- **Bjelajac, Ž., Počuča, M. & Marković, M. (2012).** Politika EU u oblasti zaštite životne sredine s osvrtnom na krivično-pravne aspekte i ulogu porodice u razvoju ekološke svesti. *Strani pravni život*, 56 (3): 525-543.
- **Bjelajac, Z., Pocuca, M., & Dukic Mijatovic, M. (2013).** Uranium and dioxin consequences of bombing of Yugoslavia in 1999 and its impact on the ecosystem and human health. *Journal of Environmental Protection and Ecology*, 14(2): 480-492.
- **Bjelajac, Z., Pocuca, M., Dukic Mijatovic, M. & Markovic, M. (2012).** The Current State of Pollution of Water, Soil and Air in the Republic of Serbia with Overview to the Importance of Industrial Ecology. *Oxidation Communications*, 35(4): 1073–1087.
- **Bjelajac, Z., Pocuca, M., Dukic Mijatovic, M. (2013).** Industrial Accident as a Source of Jeopardising the Safety of People and Environment with a Special Review of the Case Study' Accident in the Middle Section of the Danube River'. *Journal of Environmental Protection and Ecology*, 14(1): 35-48;
- **Bjelajac, Ž., Spalevic, Ž. & Banović, B. (2013).** Psychophysical Status of Human Trafficking Victims. *HealthMED journal*, 7(4): 1338–1344.

- **Bjelajac, Z., Spalevic, Z., Dukic-Mijatovic, M. & Jovanovic M. (2013).** Review of the Protection from Non-Ionizing Radiation and the Importance of Establishing the Legal Framework. *Oxidation Communications*, 36 (3): 831-842.
- **Bjelajac, Ž., Stošić, L. & Filipović, A. (2023).** Promotion of Unhealthy Food and its Influence on Antisocial Behavior. *Economics of Agriculture*, 70 (4): 1219-1234.
- **Bjelajac, Ž., Tepavac, R. & Dašić, D. (2012).** Izvori i načini finansiranja međunarodnog terorizma, U: Bjelajac, Ž. & Zirojević Fatić, M. (urednici). *Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije - Terorizam kao globalna pretnja*. (str. 233-253). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu, Centar za bezbednosne studije u Beogradu.
- **Bošković, G. & Mijalković, S. (2008).** Dominantni modeli kriminalnog organizovanja. *Nauka, bezbednost, policija*, 13(1): 79–101.
- **Bošković, M. & Skakavac, Z., (2009).** *Organizovani kriminalitet – karakteristike i pojavni oblici*. Novi Sad: Fakultet za pravne i poslovne studije i Prometej.
- **Bošković, M. (1988).** *Organizovani kriminalitet*. Beograd: Policijska akademija.
- **Bošković, M. (1998).** *Organizovani kriminalitet - prvi deo – kriminološki i kriminalistički aspekti*. Beograd: Policijska akademija.
- **Bošković, M. (1998).** *Organizovani kriminalitet*. Beograd: Policijska akademija.
- **Bošković, M. (1999).** *Kriminološki leksikon*. Novi Sad: Matica srpska.
- **Bošković, M. (2003).** *Transnacionalni organizovani kriminalitet*. Beograd: Policijska akademija.
- **Bošković, M. (2004).** *Organizovani kriminalitet i korupcija*. Banja Luka: Visoka škola unutrašnjih poslova, Banja Luka.
- **Bossard, A. (1990).** *Transnational Crime and Criminal Law*. Chicago: Office of International Criminal Justice.

- **Bovenkerk, F. Chakra B. A. (2004).** Terrorism and organized crime. *Forum on Crime and Society*, 4(1-2): 3-16.
- **Bromley M., & Griffiths, H. (2010).** Enduser certificates: Improving standards to prevent. *Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI)*, No. 2010/3, preuzeto sa: <https://www.sipri.org/sites/default/files/research/disarmament/dualuse/pdf-archive-att/pdfs/sipri-end-user-certificates-improving-standards-to-prevent-diversion.pdf> (22.02.2024.)
- **Budimlić, M. (2010).** *Primjenjena kriminologija-skripta*. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku.
- **Budimlić, M., & Puharić, P. (2009).** *Kompjuterski kriminalitet - kriminološki, krivičnopravnik, kriminalistički i sigurnosni aspect*. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije.
- **Caiden, E. G., (1998).** Towards a General Theory of Official Corruption. *Asian Journal of Public Administration*, 10 (3): 5–16.
- **Canter, D., Alison, L. (1999).** *Profiling in Policy and Practice*, 1st ed. Routledge.
- **Charney, N. (2009).** *Art and crime*. California: Praeger/ABC-CLIO, Santa Barbara.
- **Conklin, E. J. (1994).** *Art crime*. London: Westport (Conn.), Praeger.
- **Cordesman, H. A. (1999).** *The Strategic Impact of Russian Arms Sales and Technology Transfers*. Washington: Center for Strategic and International Studies.
- **Ćosić, D. (2008).** Strukturne veze između terorizma i organizovanog kriminala. *Revija za bezbednost*, 2(3): 22-27.
- **Courmont, B. & Ribnikar, D. (2003).** *Asimetrični ratovi*. Beograd: Novinsko-izdavački centar „Vojska“.
- **Cressey D. (1967).** Methodological Problems in the Study of Organized Crime as a Social Problem. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 374(1): 101-112.

- **Delibašić, V. (2016).** Prikriveni islednik. *Nauka bezbednost policija*, 21(1), str. 81-98.
- **Dimitrijević, V. & Stojanović, R. (1977).** *Osnovi teorije međunarodnih odnosa*. Beograd: Službeni list SFRJ.
- **Dobovšek, B. & Samardžić, R. (2007).** Pranje novca nove elite. *Danas*, 1 (3544): 18–19.
- **Dobovšek, B. & Samardžić, R. (2011).** Kriminalitet u vezi sa umetninama – tamno područje kriminalistike. *Pravo & društvo*, 2(2): 141–157.
- **Dobovšek, B. (2009).** Financing terrorism through art. *Review of international affairs*, 60(1136): 93–104.
- **Dobovšek, B., & Samardžić, R. (2012).** Krijumčarenje i ilegalna trgovina kulturnim dobrima, U: Bjelajac, Ž. & Zirojević, M. (urednici). Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije “Organizovani kriminalitet- Izazov XXI veka.” (str. 367-398). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Dobovšek, B., Lamberger, I. & Slak, B. (2012).** Međusobna povezanost organizovanog kriminaliteta i terorizma, U: Bjelajac, Ž. & Zirojević, M. (urednici). Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije “Organizovani kriminalitet- Izazov XXI veka.” (str. 440-457). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Dragičević, D. (2004).** *Komjuterski kriminalitet i informacijski sustavi*. Zagreb: Informator.
- **Dragojlović, J. & Danojlić, M. (2015).** Krivično delo pravljenje i unošenje računarskih virusa kao oblik ugrožavanja računarskih sistema u: Bejatović, M. (urednik). Zbornik radova XII tradicionalnog naučnog skupa, *Prilagođavanje pravne regulative aktuelnim trendovima u regionu*, (str. 639-648). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe.
- **Dragojlović, J. & Filipović, N. (2022).** Undercover Investigator in Legislation of the United States and the United Kingdom. *Kultura polisa*, 19(1): 62-78.

- **Dragojlović, J. & Grujić, G. (2018).** The criminal act of abuse of the position of the responsible person. *Pravo - teorija i praksa*, 35(4-6): 30–44.
- **Dragojlović, J. & Grujić, G. (2019).** Krivično delo računarska prevara – specifičnosti i stanje u Srbiji u: Carić M. (urednik). *Pravo i digitalne tehnologije*, (188-200). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe.
- **Dragojlović, J. & Koprivica, A., (2023).** Osvrt na računarski kriminalitet u zakonodavstvu Republike Srbije u: Počuča, M. (urednik). Zbornik radova 20. tradicionalnog naučnog skupa „Pravnički dani prof. dr Slavko Carić, Dve decenije razvoja pravne misli, (str. 410-420). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe.
- **Dragojlović, J. (2017).** Verski terorizam - glavni faktor ugrožavanja bezbednosti u Evropi, *Kultura polisa*, 14 (posebno izdanje): 45-55;
- **Dragojlović, J. (2023).** Jurisdiction for criminal offenses of cybercrime – international and national standards. *Pravo teorija i praksa*, 40(1): 63-83.
- **Dragojlović, J., & Jovanović, M. (2016).** Migrantska kriza – bezbednosni izazovi rizici i pretnje, *Kultura polisa*, 13(30): 61-70;
- **Dragojlović, J., & Krstinić, D. (2015).** Evropski standardi u borbi protiv visokotehnološkog kriminaliteta i njihova implementacija u zakonodavstvu Republike Srbije. *Evropsko zakonodavstvo*, 14(51): 92-103.
- **Drakulić, M. (1996).** *Osnovi Kompjuterskog prava*. Beograd: Društvo operacionih istraživača Jugoslavije – DOPIS.
- **Dukic Mijatovic, M., Bjelajac, Z. & Kozar, V. (2016).** Flood risk management analysis for reducing harmful effects on human health, environment, cultural heritage and economic activity in the Republic of Serbia. *Oxidation Communications*, 39(1): 399-410.
- **Đurić, Z.(2003).** *Siva ekonomija i korupcija*. Priština: Ekonomski fakultet.
- **Ekman, P. & Friesen, W. V. (1974).** Detecting deception from the body or face. *Journal of Personality and Social Psychology*, 29(3), 288–298.
- **Elliot, A. M. (1952).** *Crime in Modern Society*. New York: Harper & Brothers – Publishers.

- **Engels, F. (1950).** *Poreklo porodice, privatne svojine i države*. Beograd: Kultura.
- **Fedotov, Y. (2012).** Executive Director United Nations Office on Drugs and Crime, “World Drug Report”, 2012, UN, New York, http://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/WDR2012/WDR_2012_web_small.pdf.
- **Feješ, I. (2000).** Kompjuterski kriminalitet - kriminalitet budućnosti, izazov sadašnjosti. *Pravni život*, 49 (9): 375-390.
- **Filipović, A., Bjelajac, Ž., Merdović, B. & Stošić, L. (2023).** Some Aspects of the Criminal Potential of Artificial Intelligence. In: PaKSoM 2023 - 5th Virtual International Conference Path to a Knowledge Society- Managing Risks and Innovation (Eds. Stanković, M. & Nikolić, V.): 41-47.
- **Flutsch, L. & Fontannaz, D. (2010).** *Le pillage du patrimoine archéologique: Des razzas coloniales au marché de l'art, un désastre culturel*. Paris: Favre.
- **Glušćević, J. (2015).** *Oduzimanje imovine stečene krivičnim delom-doktorska disertacija*. Beograd: Univerzitet Union.
- **Gorazd Meško, G. (2002).** *Pristopi preprečevanja kriminalitete*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- **Grimmett, F. R. (2006).** *Conventional Arms Transfers to Developing Nations, 1997–2004*. New York: Congressional research service.
- **Grujić, Z. (2018).** Kompjuterski kriminalitet – specifičnosti i savremeni izazovi. *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu*, 57 (80), str. 325-346.
- **Hagan, F. E. (1983).** The Organized Crime Continuum: A Further Specification of a New Conceptual Model. *Criminal Justice Review*, 8(2): 52-57.
- **Hagan, F. E. (2008).** *Introduction to Criminology – Theories, Methods and Criminal Behavior*. 6th Edition. London, Washington: Sage Publications.
- **Haller, M. (1990).** Illegal Enterprise: A Theoretical and Historical Interpretation. *Criminology*, 28(2): 207-236.

- **Hans-Jörg, A. (1999).** Die Determinanten der Sexualstrafrechtsreform, *Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft*, 111: 863-888.
- **Henriques, F. (1968).** *Historija prostitucije, Prostitucija primitivnih, klasičnih i istočnjačkih naroda*. Zagreb: Epoha.
- **Hicks, C. D. (1998).** Thinking about organized crime prevention. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 14(4): 325-326.
- **Hiss, D., Horner, B., Pressler, R. & Swanepoel, G. (2009).** *FCS Principles of Criminal Justice L2*, Pearson Education, Cape Town.
- **Hobbs, D. (1994).** Professional and Organized Crime in Britain in Mike Maguire, Robert Morgan & Robert Reiner, (eds) *The Oxford Handbook of Criminology*: Oxford: Clarendon Press.
- **Horvatić, Ž., Cvitanović, L. (1999).** *Politika suzbijanja kriminaliteta*. Zagreb: MUP Republike Hrvatske.
- **Hughes, G. (1998).** *Understanding crime prevention: social control, risk and late modernity*. Buckingham: Open university press.
- **Ignjatović, Đ. (1986).** Ciljevi kriminalne politike. *Anali Pravnog fakulteta u Beogradu*, 34 (1-3): 64-71.
- **Ignjatović, Đ. (1991).** Pojmovno određenje kompjuterskog kriminala. *Anali Pravnog fakulteta u Beogradu*, 39(1-3): 136-144.
- **Ignjatović, Đ. (1996).** *Kriminologija*. Beograd: PIP Nomos.
- **Ignjatović, Đ. (1998).** *Kriminologija*. Beograd: Nomos.
- **Ignjatovic, Đ. (1998).** *Organizovani kriminalitet - drugi deo*. Beograd: Policijska akademija.
- **Ignjatović, Đ. (2016).** *Kriminologija*. Beograd: Pravni fakultet.
- **Ilić G., Nikolić B., Majić M. & Melilo Đ. (2009).** *Komentar Zakona o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela sa pregledom relevantnih međunarodnih dokumenata, uporednopravnih rešenja i prakse ESLJP*. Beograd: OEBS Misija u Srbiji.

- **Ilić, G., & Matić Bošković, M. (2015).** *Posebne mere tajnog nadzora prikupljanja podataka u krivičnom postupku: pogled iz pravosuđa.* Beograd: Beogradski centar za bezbednosnu politiku.
- **Ilić, R. (2014).** *Krivično procesno pravo.* Beograd: Megatrend.
- **Iličin, S. & Dragojlović, J. (2022).** On Certain Criminal - Legal Specificities of Corruption in The Republic of Serbia. *Pravo teorija i praksa*, 39 (3): 69-86.
- **James C. W. (1987).** Toward an Integrated Theory of White-Collar Crime. *The American Journal of Sociology*, 93(2): str. 406–439 .
- **James L. N. (2007).** Organizovani kriminal i korupcija — slučaj sicilijanske mafije, U: Van Duyne, C. P. & Donati, S. (urednici), *Feudalizam u novom obličju — Ogledi o klijentelizmu, korupciji, organizovanom kriminalu i pokušajima reforme*, (str. 23-52). Najmegan: Wolf Legal Publishers.
- **Jazić, A. (2010).** Teroristička propaganda i uloga medija. *Međunarodni problemi* 62(1): 113-135.
- **Joksić, I. & Božović, V. (2012).** Organizovani kriminalitet kao globalna pretnja, U: Bjelajac, Ž. & Zirojević, M. (urednici). Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije “Organizovani kriminalitet- Izazov XXI veka.” (str.35-53). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Joksić, I., Bjelajac, Ž. & Dimitrijević, D. (2012).** Mogućnosti i perspektive zaštite životne sredine u Evropskoj uniji [Possibilities and perspectives of environmental protection in the European Union]. *Evropsko zakonodavstvo*, 11(41): 51-69.
- **Jovašević, D. & Đurđić, V. (2010).** *Krivično pravo-posebni deo.* Beograd: Nomos.
- **Jovašević, D. & Hašimbegović, T. (2004).** Krivičnopravna zaštita bezbednosti računarskih podataka”, Naučno stručno savetovanje „Ziteh“, Beograd: Udruženje sudskih veštaka.

- **Jugović, A., Brkić, M. & Simeunović-Patić, B. (2008).** Socijalne nejednakosti i siromaštvo kao društveni kontekst kriminala. *Godišnjak* 2(2): 447–461.
- **Jurčević, M. (2010).** Mafija kao primjer paralelne vlasti: primjer Italije. *Polemos*, 12(2), str. 101–115.
- **Katušić-Jergović, S. (2007).** Pranje novca (pojam, karakteristike, pravna regulativa i praktični problemi). *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, 14(2): 619–642.
- **Kegley, W. Charles. (2004).** *Wittkopff*. Beograd: Svetska politika, Centar za studije Jugoistočne Evrope.
- **Komlen-Nikolić, L., Gvozdenović, R., Radulović, S., Milosavljević, A., Jerković, R., Živković, V., Živanović, S., Reljanović, M. & Aleksić I. (2010).** *Suzbijanje visokotehnološkog kriminala*. Beograd: Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca.
- **Komnenić, M. & Jovanović, M. (2012).** Falsifikovanje i stavljanje u opticaj lažnog novca, U: Bjelajac, Ž. & Zirojević, M. (urednici). Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije “Organizovani kriminalitet- Izazov XXI veka.” (str. 297-314). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Komnenić, M., Bjelajac, Ž. & Spalević, Ž. (2012).** Predmet krivičnog dela falsifikovanje isprave. *Pravo - teorija i praksa*, 29(4–6): 89–107.
- **Komnenić, M., Bjelajac, Ž. & Spalević, Ž. (2012).** Sticaj između oblika izvršenja krivičnog dela falsifikovanje isprave i odnos krivičnog dela falsifikovanje isprava sa drugim krivičnim delima. *Pravo - teorija i praksa*, 29(7–9): 99-114.
- **Konstantinović-Vilić, S. & Nikolić-Ristanović, V. (2003).** *Kriminologija*. Niš: Pravni fakultet.
- **Kramarić, I., Martinis, M. (1955).** Kaznenopravna zaštita od računalnog kriminaliteta sa predlozima *de lege ferenda* za hrvatski pravni sustav. Zagreb: Odvjetnik.

- **Kratcoski, P. (1998).** A Community Policing Approach, Summary of the Fifth International Police Executive Symposium about Crime Prevention The Hague, Holland.
- **Krivokapić, V. (2002).** *Prevenција kriminaliteta*. Beograd: Policijska akademija u Beogradu.
- **Kulić, M. (2001).** *Pranje novca, privredni kriminal i korupcija*. Beograd: Institut za sociološka i kriminološka istraživanja.
- **Lagumdžija, Z. (1999).** *Informatika za korisnike personalnih kompjutera*. Sarajevo: Promotions (etc).
- **Lazarević, Lj. (1988).** Jugoslovenska kriminalna politika i njena naučna zasnovanost, *Jugoslovenska revija za kriminologiju i krivično pravo*, 26(1): 7-27.
- **Lazarević, Lj. (1995).** *Krivično pravo Jugoslavije - posebni deo*. Beograd: Savremena administracija.
- **Lazarević, Lj. (2003).** Krivično zakonodavstvo kao osnova za konstituisanje politike suzbijanja kriminaliteta. *Pravni informator*, 6 (10), <http://www.informator.rs/sadr%C5%BEaj-oktobar-2003.html>
- **Lekić, Ž., Bjelajac, Ž. & Carić, M. (2018).** *Forenzičko računovodstvo-Revizija prevara*. Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe.
- **Lečić, B., (2017).** Uloga i značaj posebne dokazne radnje tajnog nadzora komunikacija u istrazi krivičnog dela terorizma. *Civitas*, 7(2): 88-106.
- **Lukač, D., Jeličić, I. & Janjuš, Z. (2015).** Posebne istražne radnje - zakonska regulativa i kritički osvrt. *Bezbednost, policija, građani*, 9 (1-2): 5-22.
- **Lukić, T. (2005).** Otkrivanje i dokazivanje krivičnih dela organizovanog kriminala u Srbiji - kontrolisan prevoz i isporuka predmeta krivičnog dela kao posebna mera otkrivanja i dokazivanja krivičnih dela organizovanog kriminala. *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, 39(3): 79-93.
- **Lungren, D. (1996).** *Russian Organized Crime (Organization and Structure)*. Sacramento: California Department of Justice.

- **Lupsha, A. P. (1983).** Networks versus Networking: Analysis of an Organized Crime Group, in: G. P. Waldo (ed.), *Career Criminals*, Beverly Hills, CA: Sage, pp. 59–87.
- **Ljubojev, N, Bjelajac, Z., Dukic-Mijatovic, M., Kozar, V. & Radovanovic, Lj. (2014).** Implementation of the European Legislation on Protection of Noise Emissions in Republic of Serbia with a Particular View on Noise from Motor Vehicles. *Journal of the Balkan Tribological Association*,20(2): 300-308.
- **Ljubojev, N., Dukic Mijatovic, M. & Bjelajac, Z. (2017).** Legal Protection from Climate Change in the Republic of Serbia in the Process of Integration to the European Union. *Oxidation Communications*, 40(4): 1392-1403.
- **Ljubojev, N., Dukic-Mijatovic, M, Bjelajac, Z., Kozar, V. & Radovanovic, Lj. (2014).** EU Legislation on Fuel Quality and its Implementation in the Republic of Serbia. *Journal of the Balkan Tribological Association*,20(1): 144-155.
- **Maltz, M. (1990).** *Measuring the Effectiveness of Organized Crime Control Efforts*. Chicago: The Office of International Criminal Justice.
- **Marinković D. (2004).** *Tajna opservacija u sprečavanju i suzbijanju krivičnih dela*, U: Simonović B. (urednik). *Suzbijanje kriminaliteta-decenija posle smrti profesora Vodinelića*, (str. 215-233). Kragujevac: Pravni fakultet u Kragujevcu.
- **Marinković, D. (2015).** Ilegalna tržišta - procene globalnih prihoda. *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, 49(4): 1713-1730.
- **Marković, D., Bjelajac, Ž. & Merdović, B. (2024).** Ecological Awareness and Ecological Security in the Function of Ensuring Environmental Sustainability. *Revista Universitară de Sociologie* 10(1): 39-47.
- **Masleša, R. (2001).** *Teorije i sistemi sigurnosti*. Sarajevo: Magistrat.
- **Masleša, R. (2005).** Organizovani kriminalitet — političko, sigurnosni i destabilizirajući faktor u razvoju društava u tranziciji, U: Krivokapić, V.,

Bejatović, S. & Banović, B. (urednici). *Organizovani kriminalitet — stanje i mere zaštite*, (str. 129-143) Beograd: Policijska akademija.

- **Masnjak, B. & Kaselj, Ž. (1998).** Mjere i radnje za sprečavanje pranja novca. *Računovodstvo i finansije*, 7 (2): 1-13.
- **Matijašević, J. & Pavlović, Z. (2009).** Trgovina ljudima, uticaj i posledice po ljudska prava. *Pravo, teorija i praksa*, 26(7–8): 21–33.
- **Matijašević, J. (2008).** Organizovani kriminalitet — Transnacionalni organizovani kriminalitet. *Pravo – teorija i praksa*, 25(1-2): 80-89.
- **Matijašević, J. & Bjelajac, Ž. (2013).** Značaj usaglašavanja zajedničkih strategija Republike Srbije sa državama Jugoistočne Evrope u oblasti sprečavanja ilegalnih migracija i krijumčarenja ljudi. U: Đukanović, D. & Trapara, V. (2013). *Srbija u Jugoistočnoj Evropi: Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije “Unapređenje bilateralnih odnosa Republike Srbije sa državama Jugoistočne Evrope.* “(str. 234–250). Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu, Hanns Seidel Stiftung.
- **Matijašević, J. Bingulac, N. & Dragojlović, J. (2014).** Psihologija hakera i značaj njihovih aktivnosti u internet komunikacijama savremenog društva, *3rd International scientific conference on „Power of communication 2014“*, (str. 147-160). Beograd: Apeiron.
- **Matijašević, J., & Dragojlović, J. (2021).** Metodika otkrivanja krivičnih dela računarskog kriminaliteta. *Kultura polisa*, 18(posebno izdanje): 51-63.
- **Matijašević, J., & Ignjatijević, S. (2010).** Kompjuterski kriminal u pravnoj teoriji, pojam, karakteristike, posledice, Jahorina: Infoteh.
- **Mayntz, R. (2016).** Illegal Markets: Boundaries and Interfaces between Legality and Illegality. *MPIfG Discussion Paper*, 16(4): 1-10.
- **Meloy, R. (1988).** *The Psychopathic Mind: Origins, Dynamics, and Treatment*. Northvale, NJ: Aronson.

- **Merdović, B. & Bjelajac, Ž. (2021).** Multidimenzionalne perspektive nasilja u porodici u Srbiji [Multidimensional perspectives of domestic violence in Serbia]. *Kultura polisa* 18(46):185-202.
- **Merdović, B., Bjelajac, Ž. & Počuča, M. (2022).** Trends in the Implementation of the Istanbul Convention. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*, 10(2), 207–217.
- **Merdović, B., Počuča, M. & Dragojlović, J. (2024).** Parental Supervision and Control as a Predictive Factor of Juvenile Delinquency. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*, 12(1): 239-250.
- **Merdović, B., Stojković-Numanović, K. & Dragojlović, J. (2023).** Confiscation of property obtained from a criminal offense as a measure to fight against organized crime. *Kultura polisa*, 20(1): 87-109.
- **Mijalković, S. (2008).** Dihotomija organizovanog kriminala i terorizma iz ugla nacionalne bezbednosti. *Revija za bezbednost, stručni časopis o korupciji i organizovanom kriminalu*, 2(12): 39-45.
- **Mijalković, S. (2012).** Karakteristike i dominantna obeležja savremenog organizovanog kriminaliteta, U: Bjelajac, Ž. & Zirojević, M. (urednici). Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije “Organizovani kriminalitet- Izazov XXI veka.” (str. 53-79). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Mijalkovski, M. (2008).** Organizovani kriminal - najopasniji oblik ugrožavanja bezbednosti. *Revija za bezbednost*, 2(12): 5-16.
- **Milošević, V., Bogdanović, B., Totić, G. (1999).** *Naoružanje i oprema policije i vojske -prvi deo*. Beograd: Policijska akademija.
- **Milutinović, M. (1984).** *Kriminalna politika*. Beograd: Savremena administracija.
- **Milutinović, M. (1985).** *Kriminologija*. Beograd: Savremena administracija.
- **Milutinović, M. (1986).** Aktuelna situacija i tendencija kriminalne politike u Jugoslaviji, *Jugoslovenska revija za kriminologiju i krivično pravo*, 24(1-2): 13-30.

- **Milutinović, M. (1990).** *Kriminologija*. Beograd: Savremena administracija.
- **Mitrović, D. & Račić, O. (1996).** *Pravo Evropske unije*. Beograd: Službeni glasnik.
- **Mitrović, M. (2006).** *Društveni koreni kriminaliteta u Srbiji*, uvodni deo projekta “Stanje kriminaliteta u Srbiji i pravna sredstva reagovanja” koji je rađen na Pravnom fakultetu u Beogradu (ev. br. 149033D), Beograd: Pravni fakultet.
- **Mladenović, R. (2001).** *Kriminologija*. Sarajevo: Fakultet kriminalističkih nauka.
- **Modli, D. & Korajlić, N. (2002).** *Kriminalistički rječnik*. Tešanj: Centar za kulturu.
- **Mrvić-Petrović, N. (2004).** Teškoće određivanja pojma organizovanog kriminaliteta. *Temida*, 7(1): 3-10.
- **Nicović, M. (1990).** *Opojne droge, multinacionalna kompanija kriminala*. Beograd: Alfa.
- **Nikač, Ž. (2023).** *Transnacionalna saradnja u borbi protiv kriminaliteta – Europol i Interpol*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- **Norris, P., Kern, M., & Just, M. (2003).** *Framing Terrorism: The News Media, the Government and the Public*. New York: Routledge.
- **Northoff, R., Stroth, A. (1996).** Kriminal prevention. *Kriminalistik*, 8-9/96: 581-587.
- **Parezanović, M. (2012).** Politički prevrat i terorizam, U: Bjelajac, Ž. & Zirojević, M. (urednici). Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije “Organizovani kriminalitet- Izazov XXI veka.” (str.17-39). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Parker, B. D. (1983).** *Fighting Computer Crime*. New York: Scribner.
- **Patrick, G. (1996).** Computer terrorism: what are the risks?. New York: Science, Technology and Society Swiss Federal Institute of Technology.

- **Pavićević, O., & Simeunović-Patić, B. (2005).** Srbija i (anti) heroji. *Sociologija*, 47(2): 161–182.
- **Pavlovic, Z., Bjelajac Ž. (2012).** Ekološko pravo, međunarodna regulativa i uloga pravosuđa [Environmental law, international legislative and the role of judiciary]. *Evropsko zakonodavstvo*, 11(41): 351-364.
- **Pavlović, Z., Bjelajac, Ž. & Spalević, Ž. (2011).** Energy Security as a Basis for Affirmation of Environmental Policy of the European Union. *The Review of International Affairs*, 62(1144): 78–96.
- **Pease, K. (1994).** *Crime Prevention*. Oxford: Oxford Handbook of Criminology.
- **Pena, U., & Šikman, M. (2007).** Terorizam i organizovani kriminalitet kao izazov globalnoj bezbednosti. *Kriminalističke teme*, 7(1-2): 81-102.
- **Petrović, B., & Dobovšek, B. (2007).** *Mreže organiziranog kriminaliteta*. Sarajevo: Pravni fakultet.
- **Petrović, B., & Jovašević, D. (2006).** *Izvršno krivično/kazneno pravo*. Sarajevo: Pravni fakultet.
- **Petrović, D. (1996).** *Organizovanje zločinačkih udruženja*. Beograd: Srpsko udruženje za krivično pravo.
- **Pollard, J., Hawkins, D., & Arthur, M. (1999).** Risk and protection: Are both necessary to understand diverse behavioral outcomes in adolescence? *Social Work Research*, 23(3): 145–158.
- **Ponjović, D. (2010).** *Međunarodna trgovina naoružanjem i vojnom opremom-radni dokument*, Beograd: Srpski ekonomski forum.
- **Radisavljević, M., & Četković, P. (2014).** Posebne dokazne radnje u tužilačkoj istrazi u Srbiji, U: Jovanović I. i Petrović-Jovanović A. (urednici). *Tužilačka istraga - regionalna krivičnoprocesna zakonodavstva i iskustva u primeni*, (str. 163-196). Beograd: Misija OEBS-a u Srbiji.
- **Radulović, Lj. (1999).** *Kriminalna politika*. Beograd: Centar za publikacije Pravnog fakulteta u Beogradu.

- **Reckless, W. (1940).** *The Criminal Behavior*, New York: McGraw-Hill Book Co.
- **Roler, D. (1994).** Kriminalistička informatika i kompjuterski kriminalitet. *Policija i sigurnost*, 3(3): 551-558.
- **Rutter, M. (1987).** Psychosocial resilience and protective mechanisms. *American Journal of Orthopsychiatry*, 57(3): 316–331.
- **Sačić, Ž. (1997).** *Organizirani kriminalitet u Hrvatskoj*. Zagreb: MUP Republike Hrvatske.
- **Saxe, L., Dougherty, D., & Cross, T. P. (1985).** The validity of polygraph testing: Scientific analysis and public controversy. *American Psychologist*, 40(3), 355–366.
- **Siegel, L. (1995).** *Criminology*, 5th ed., Minneapolis/St. Paul: Wadsworth Publishing.
- **Simeunović, D. (2009).** *Terorizam*. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu.
- **Skakavac, Z. & Skakavac, T., (2017).** Krivičnoprocesna regulacija posebnih dokaznih radnji u Republici Srbiji i njihova primena u savremenoj praksi. *Civitas*, 7(2): 36-64.
- **Smajić, M. (2011).** Kriminalna politika – politika suzbijanja organiziranog kriminala u Bosni i Hercegovini, *Godišnjak*, 4(4-5): 236-255.
- **Spalevic, Ž. & Počuča, M. & Bjelajac, Ž. (2013).** Terrorist Activities and Internet Government with Focus on Importance of Prevention Within a Family. *Technics Technologies Education Management – TTEM*, 8 (1): 195-203.
- **Spalević, Ž., Bjelajac, Ž. & Carić, M. (2012).** The importance and the role of forensics of mobile. *Facta universitatis - series: Electronics and Energetics*, 25 (2): 121-136.
- **Spalević, Ž., Bjelajac, Ž. & Dimitrijević, D. (2013).** Trgovina oružjem kao globalni međunarodni problem. *Međunarodni problemi*, 65(2): 139-159.

- **Stanković, M. & Borenović, D. (2019).** O posebnim dokaznim radnjama u krivičnom zakonodavstvu Republike Srbije i u nekim državama jugoistočne Evrope U: Kulić M. (urednik). "*Privrednopravni okvir i ekonomski razvoj država jugoistočne Evrope*", (str. 589-604). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Stein, D., Palk, A., & Kendler, K. (2021).** What is a mental disorder? An exemplarfocused approach. *Psychol Med.* 51(6): 894-901.
- **Stojanović, Z. (1990).** Organizovane forme kriminaliteta. *Bezbednost i društvena samozaštita*, 4(5): 62–63.
- **Stojanović, Z. (2006).** *Komentar Krivičnog zakonika*. Beograd: Službeni glasnik.
- **Stojanović, Z. (2012).** *Komentar Krivičnog zakonika*. Beograd: Službeni glasnik.
- **Stojanović, Z. (2017).** *Komentar Krivičnog zakonika*. šesto izmenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd: Službeni glasnik.
- **Tarle, T. (2004).** Korupcija u javnoj upravi. *Pravnik*, 38 (2), str. 129-141.
- **Taylor, I. (1999).** *Crime in context: A Critical Criminology of Market Societies*, Cambridge: Polity Press.
- **Thauen, M. (2001).** Combating Computer Crime. *Interpol Review*, 417(11): 1-14.
- **Ugren, V. (2012).** *Sajber Kriminal*. Beograd: Univerzitet Singidunum.
- **Van Dijk, J. J. M., & de Waard, J. (1991).** A two-dimensional typology of crime prevention projects: With a bibliography. *Criminal justice abstracts*, 23: 483-503.
- **Van Duyne, P. (1996).** Definitions of Organized Crime from other countries. The Netherlands, pp. 53, In: *Organized Crime Research*, www.organized-crime.de/OCDEF1.htm. (22.03.2024.)
- **Vasiljević, T., & Grubač, M., (2010).** *Komentar Zakonika o krivičnom postupku*. Beograd: Službeni glasnik.

- **Vidić, V. (2016).** *Povreda prava na privatnost zloupotrebom društvenih mreža kao oblik kompjuterskog kriminaliteta* (doktorska disertacija). Niš: Pravni fakultet Univerziteta u Nišu.
- **Vodinelic V. (1996).** *Kriminalistika (sedmo izmenjeno izdanje)*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- **Vojinovic, Z., Bjelajac, Z. & Dukic Mijatovic, M. (2017).** Nuclear Safety with Reference to Legal Liability Insurance and Responsibility with Nuclear Damage. *Oxidation Communications* 40 (3): 1235–1244.
- **Zirojević, M. (2008).** Terorizam kao nekonvencionalna pretnja bezbednosti. *Međunarodni problemi*, 60(2–3): 345-367.
- **Zirojević, M. (2012).** Tradicionalna shvatanja o kriminalu, organizovanom kriminalu i transnacionalnom organizovanom kriminalu, U: Bjelajac, Ž. & Zirojević, M. (urednici). Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije “Organizovani kriminalitet- Izazov XXI veka.” (str. 19-35). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Zirojević, M., & Bjelajac, Ž. (2013).** Blisko istočni terorizam i religija u savremenom polisu. *Kultura polisa*, 10(22): 193–207.
- **Zirojević, M., & Bjelajac, Ž. (2014).** Uticaj islamskog verskog fanatizma na ekspanziju ženskog samoubilačkog terorizma. *Kultura polisa*, 11(24): 91–107.
- **Zirojevic-Fatić, M. & Gajić, D. & Bjelajac, Ž. (2012).** Pravni okvir EU u borbi protiv terorizma. U: Đukanović, D. & Jončić, M. (urednici). *Spoljna politika Srbije i zajednička spoljna i bezbednosna politika EU*: Zbornik radova sa međunarodne naučne konferencije „Usklađivanje spoljne politike Srbije sa zajedničkom spoljnom i bezbednosnom politikom Evropske unije.” (str. 564-576). Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu, Hans Seidel Stiftung.
- **Šikman, M. (2009).** Kriminološki aspekti organizovanog kriminaliteta - karakteristike i uzroci. *Defendologija*, 12(25–26): 9–27.

- **Šikman, M. (2010).** Subjekti suprostavljanja organizovanom kriminalitetu-modeli i pristupi, U: Nikač, Ž. (urednik). *Zbornik radova, Suzbijanje kriminala i evropske integracije*, (str. 71-85). Beograd: Kriminalističko-policijska akademija i Hans Zajdel fondacija.
- **Šikman, M. (2012).** Uzroci koji pogoduju nastanku i razvoju organizovanog kriminaliteta (ekonomski, politički, socijalni), U: Bjelajac, Ž. & Zirojević, M. (urednici). *Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije "Organizovani kriminalitet- Izazov XXI veka."* (str.79-96). Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu.
- **Šimac, N. (2004).** *Protiv korupcije*. Zagreb i Split: UDD.
- **Šimundić, S. (1999).** Istraživanje i suzbijanje računalnog kriminaliteta u Hrvatskoj i u svijetu. *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 39(1): 491-507.
- **Škulić, M. (2003).** *Maloletnici kao učinioci i kao žrtve krivičnih dela*. Beograd: Dosije.
- **Škulić, M. (2003).** *Organizovani kriminalitet — pojam i krivičnoprocesni aspekti*. Beograd: Dosije.
- **Škulić, M. (2011).** *Krivično procesno pravo*. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu.
- **Škulić, M. (2018).** *Organizovani kriminalitet: Pojam, pojavni oblici, krivična dela i krivični postupak*. Beograd: Službeni glasnik.
- **Škulić, M., (2016).** Posebne dokazne radnje u funkciji suzbijanja terorizma i osnovni pravni aspekti protivterorističkog delovanja vojnih snaga. *Vojno delo*, 68 (6): 275-292.
- **Škulić, M., (2016).** Posebne dokazne radnje u funkciji suzbijanja terorizma, U: Bejatović S. (urednik). *"Krivičnopravni instrumenti suprostavljanja terorizmu i drugim krivičnim djelima nasilničkog karaktera"*, (str. 94-122). Teslić: Ministarstvo pravde Republike Srpske, Srpsko udruženje za krivičnopravnu teoriju i praksu, Internacionalna asocijacija kriminalista Banja Luka.

- Šoškić, N. (2004). *Oblici i načini suzbijanja korupcije*. Zemun: Akademska štampa.
- Šuvaković, M. (2006). *Diskurzivna analiza: prestupi i/ili pristupi „diskurzivne analize” filozofiji, poetici, estetici, teoriji i studijama umetnosti i kulture*. Beograd: Univerzitet umetnosti, Fakultet muzičke umetnosti.

Zakonski propisi i internet izvori:

- *European Security Strategy – A Secure Europe in a Better World*, www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf. /07/09/2012.
- Europol & the European Commission, *Towards a European Strategy to Prevent Organized Crime*, Working Paper, Europol & the European Commission, Brussels, 2001.
- *FBI Law Enforcement Bulletin's*, preuzeto sa: <http://www.fbi.gov/library/leb.htm>/30/03/2024.
- Georgetown University Library, *International Anti-Corruption Law Research Guide*; dostupno na: <https://guides.ll.georgetown.edu/c.php?g=363494&p=2455875>; 21.6.2023.
- Globalni program UN-a protiv pranja novca (*United Nations Global Programme Against Money Laundering*).
- Krivični zakonik, *Sl. glasnik RS*, br. 85/05, 88/05 – ispr., 107/05 – ispr., 72/09 i 111/09 i 121/12, 104/13, 108/14, 94/16 i 35/19.
- Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije za period od 2024 – 2028. godine, *Sl. glasnik RS*, 63/24.
- Nacionalna strategija za borbu protiv organizovanog kriminala Republike Srbije za period od 2009–2014. godine, *Sl. glasnik RS*, br. 23/09.
- President's Commission: *The Cash Connection: Organized Crime, Financial institutions and Money Laundering*, President's Commission on Organized Crime, Washington, 1984.

- *President's Commission on Organized Crime, Report to President and Attorney General, The Impact of Organized Crime Today*, D.C., U.S. Government Printing Office, Washington, 1980.
- Profiler - Šta Je To? Kako Postati Profiler? (n.d.). Preuzeto 7. aprila 2024, sa: <https://bs.atomiyme.com/profiler-sta-je-to-kako-postati-profiler/>
- Radhika Coomaraswamy, "Integration of the human right of women and the gender perspective – Violence against women", E/CN. 4/2000/68, odlomak 17, *Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*, Geneva, Switzerland, 29. februar 2000.
- Regional Standard for Anti-Trafficking Police Training in SEE, International Centre for Migration Policy Development, Viena, september 2003.
- Report and Guidance on Privacy in Social Network Services - "Rome Memorandum" - 43rd meeting, 3-4 March 2008, Rome (Italy).
- Republika Srbija Ministarstvo unutrašnjih poslova Polazni okvir Nacionalne strategije prevencije kriminala Beograd 2009. godina, Polazni okvir Nacionalne strategije prevencije kriminala. preuzeto sa: http://www.ccmrbg.org/upload/document/polazni_okvir_nacionalne_strategije.pdf./20/03/2024.
- Stability Pact for South Eastern Europe, Razvoj modula tečaja u suzbijanju trgovine ljudima za suce i državne odvjetnike, 2002.
- The Computer Crime: Criminal Justice Resource Manual, US Department of Justice/ National Institute of Justice/Office of Justice Programs, urednik Donn B. Parker, 1979 - drugo izdanje iz 1989. godine
- The United Nations Convention against Transnational Organised Crime (UNTOC) was adopted by the General Assembly resolution 55/25 of 15 November 2000. It opened for signature by Member States at a High-level Political Conference convened for that purpose in Palermo, Italy, on 12–15 December 2000 and entered into force on 29 September 2003.

- United Nations Office on Drugs and Crime, Global programme against transnational organized crime, *Results of a Pilot Survey of a Forty Selected Organised Criminal Groups in Sixteen Countries*, 2002.
- UN Protocol to prevent, suppress and punish trafficking in persons, especially women and children, supplementing the United Nations convention against transnational organized crime, 2000. New York, United Nations. Available from: http://www.uncjin.org/Documents/Conventions/dcatoc/final_documents_2/convention_%20traff_eng.pdf/24/11/2012.
- United Nations Office on Drugs and Crime, Estimating illicit financial flows resulting from drug trafficking and other transnational organized crimes, Vienna, 2011.
- United Nations, preuzeto sa: <https://unric.org/en/a-un-treaty-on-cybercrime-en-route/> (22.03.2024.)
- Weaver, C. (n.d.). *What Is Profiling?* Preuzeto 6. aprila 2024, sa: <https://www.hg.org/legal-articles/what-is-profiling-49227>
- Zakon o Bezbednosno-informativnoj agenciji, *Sl. glasnik RS*, br. 42/02, 111/09, 65/14-odluka US, 66/14 i 36/18.
- Zakon o javnom redu i miru, *Sl. glasnik RS*, br. 6/16 i 24/18.
- Zakon o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela, *Sl. glasnik RS*, br. 32/1394/16 i 35/19.
- Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije, *Sl. glasnik RS*, br. 94/16, 87/18 - dr zakon i 10/23.
- Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, *Sl. glasnik RS*, broj 42/02, 27/03, 39/03, 67/03, 29/04, 45/05, 61/05 i 72/09.
- Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa za borbu protiv visokotehnološkog kriminala, *Sl. glasnik RS*, br. 61/05, 104/09, 10/23 i 10/23 – dr. zakon.

- Zakonik o krivičnom postupku, *Sl. glasnik* RS, br. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13, 55/14, 35/19, 27/21 – odluka US i 62/21 – odluka US.
- Zakon o oružju i municiji, *Sl. glasnik* RS, br. 20/15, 10/19, 20/20 i 14/22.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

343.9.02(075.8)

БЈЕЛАЈАЦ, Жељко, 1967-

Organizovani kriminal / Željko Bjelajac, Joko Dragojlović. -
Novi Sad : Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, 2024
(Novi Sad : Graf 021). - 403 str. ; 24 cm

Tiraž 300. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. -
Bibliografija.

ISBN 978-86-86121-63-9

1. Драгојловић, Јоко, 1989- [autor]
а) Организовани криминалитет

COBISS.SR-ID 154622729